

SZERA
Egy h
Nagy h
Egy h

X évfolyam 8. szám

1929. január 10. csütörtök
5689. év. Tébét 27.

Dr. Ramasster Robert Budapest
I. Diszter 2. II. 8.



KELELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP



Gluzi megbízott Dietrich & Stüssel Plata Uniri.

Késik a baksistörvény

Váida belügyminiszter néhány nappal ezelőtt szavhozsoló levelet intézett a belügyminiszter hatáskörébe tartozó közviszélők felé, amelyben felhívta a figyelmüket arra, hogy az ügyes-bajos dolgaikban a hatóságokhoz forduló polgároktól udvariasan bánjanak, ne sértődjenek meg se emberi méltóságát, sem pedig népi, vagy vallási önértékét. Ez a rendelet éppen jökor jött. Nem ártott figyelmeztetni a hívtatáknak bizonyos rétegét arra, hogy végeredményben ők vannak a közönségért és nem a közönségért.

Valami azonban hiányzott ebből a szigorú figyelmeztetésből. A belügyminiszter szigorú figyelmeztetése egyetlen sort sem szentelt arra, hogy a hivatalos ügyekben szaladgáló polgároktól se ne kíméljenek, se ne fogadjanak el baksist. Pedig erre a tiltó klauzúrára talán meg nagyobb szükség van, mint az udvariasági rendszabályokra. A kormány egész ellenzéki működése alatt, de kormányra kerülésük első hetében is első programpontjává a korrupció gyökeres és azonnali kiirtását tette meg. A baksis törvény pedig minden igéret ellenére, egyre késik és a korrupció éppen olyan vígan dühög az országban, mint ennek előtte.

Vajon miért késik? Talán lemondott a kormány arról a sarkalatos program-pontjáról? Avagy arra gondol, hogy míg a tisztviselőket fizetését nem rendezik kiállításánál, addig a korrupcióval szembe szállni? Akármilyen is az oka, presztízusban és anyagiakban is beláthatatlan károsodás éri az országot, ha a kormány sokáig halogtatja a korrupció darázs-fészék kiirtását. Eddigél a közvélemény azt hitte, hogy a korrupció a liberális kormány speciális tulajdona, de ha az érdekeltek felük még sokáig nékülözni fogják az erős kéz politikáját, akkor nehez lesz kiirtani azt a hitet, hogy a baksis megváltozhatatlan és örök törvény.

Minden adóemelésnél és más kétségbeesett lépésnél sokkal hamarabb egyensúlyba tudja hozni a költségvetés mérlegét a korrupció kiirtása. Hiszen állami jövedelmek egy jókora része egyáltalán nem folyik be az állam kasszájába. Ha a régi adapon kalkulált adó maradéknélkül befolyik az államkasszába, akkor egyszerűen akkora költségvetési felesleg lenne, hogy rögtön rendbe lehetne hozni az összes utakat, új vasutakat lehetne építeni és az állami beruházásoknak soha el nem képzelt Eldorádóját élnék.

Pense, nehézt azt megkívánni évtizedek óta szolgáló magas funkciót betöltő többgyermekes családapától, akinek öt-hat gyermek le havi fizetését ad az állam, hogy ráadásul még tisztakezű is legyen. De a kormány nyugodtan emelheti fel az összes tisztviselőket fizetését egész a békebeli nivóig, ha ezzel egyidejűleg kiemelt szigorú életbeléptetési baksis-törvényt, mert akkor lesz honnan fizetni a magasabb fizetéseket.

A jugoszláv diktatura rendelettörvényei még Mussolini törvényeit is felülmulják szigorban

Halállal vagy husz évvel sújtják azokat, akik a rendelettörvények ellen vétnek. Szemelvények az új törvényekből

Az olasz fascista sajtó tiltakozik az összehasonlítás ellen

Belgrád, január 9. Maecsek dr. optimista kijelentéseire az újdonsült diktatura részéről megérkezett az első válasz. A horvát parasztpárti vezér optimizmusában tegnap odáig merészkedett, hogy nyilatkozatot adott le a zágrábi lapokban s ezekben azt a kritikát megjegyeztette, hogy az új kormány sem áll a pártok fölött, mert a horvátoknak nem ajánlottak fel benne tárcákat. Igaz, hogy ez ő nem is ajánlotta volna pártíveinek — fejezte be nyilatkozatát Maecsek dr.

Ma reggel azután mindazokat a lapokat, melyek dr. Maecsek fenti nyilatkozatát közölték, a hatóságok — meg nem engedett közlés címén — elkoboztatták. Ennek ellenére hivatalos belgrádi körök a külföldi sajtó számára állandóan azt a felfogást hangoztatják, hogy a jugoszláv diktatura nem azonos a fascizmussal, Jugoszláviában jlyesmiről nem is lehet beszélni. Kisebbségi szempontból ezidig csak egyetlen megnyugtató intézkedés történt az új diktatura keretében és pedig az, hogy a belgrádi belügyminisztérium táviratilag utasította a szabaddai főispánt arra, hogy Magyar Pártot ne

oszlassa fel, mert ez a párt nem sorozható a vallási és nemzetiségi alapon szervezkedett pártok közé.

A képeket is cenzurázzák

A jugoszláv diktatura rendelet-törvényeinek első és jellegzetes hatása azokon az ideérkezett jugoszláv lapokon látható, amelyeknek hasábjait világos ablakkal látta el máris a cenzura s amelyek „az állami rend feiforgatására alkalmasak.” Ezekből a lapokból rendkívül érdekesen domborodik ki azoknak a rendelettörvényeknek szelleme, amelyek a szó szoros értelmében lehetetlennek tesznek Jugoszláviában minden politikai és társadalmi mozgalmat s eleve befeljojtják a szót mindazokba, akik akárcsak a jogos kritika hangját is hallatni merészelnék. A közönség tájékozatlansága szempontjából rövid szemelvényekben alább közlünk „szelítkeket” ezekből az új rendelettörvényekből, amelyek — mint azt Sándor király proklamációja hangoztatja, — a „jugoszláv állam megkínzott néptömegeinek jajkiáltását vannak hivatva megszüntetni.”

nyek előkészítéséről és arról idejében nem értesítik a hatóságokat.

A törvénytörvények további fejezetei a főispánok judiciumára bízzák annak megállapítását, hogy valamely egyesület politikai jellegű-e, vagy sem s ugyan-csak a főispánok engedélyezhetik új politikai egyesületek megalakulását és működését. *Tilos szabad ég alatt bármilyen gyűlés megtartása.* A hatodik szakasz kimondja, hogy a közigazgatási hatóságok szükség esetén katonai segítséget vehetnek igénybe. *A nyolcadik szakasz arról intézkedik, hogy minden csavargót, részegét, vagy garázdalkodót három hónapig terjedő fogházzal lehet büntetni s ha nincs rendes foglalkozásuk, kényszer-munkára ítéltetők.*

Tilos a sztrájk

A tizenharmadik szakasz szerint az állami tisztviselők és alkalmazottak, a katonai adminisztráció alkalmazottai és az önkormányzatok alkalmazottai, ha sztrájkba lépnek, hat hónaptól háromévig terjedő fogházzal büntetendők, a bujtogatók és vezetők ezenkívül még 10 ezer dinár pénzbüntetéssel súthatók.

Az újonnan életbeléptetett rendelettörvények a fentiekhez hasonlóan a sajtót is megfosztják minden szabad véleménynyilvánítástól. Az új sajtótörvény többek között megtiltja olyan újságok, vagy nyomtatványok terjesztését, amelyek a király és az uralkodóház megsértését, a külállamok uralkodóinak megsértését, vagy hatósági szervek megsértését, vagy rágalmaszát tartalmazták.

A király vád alá helyezheti a minisztereket

Az első rendelet-törvény megállapítja, hogy a király és a trónörökös 18-ik életévükkel érik el a nagykorúságot és a király kiskorúsága idejére régens tanács felállítását rendeli el. A királynak joga van a minisztereket vád alá helyezni

s a vád alá helyezett minisztereket felett állami bíróság ítélik, amelynek tagjait szintén a király nevezi ki.

A király állapítja meg a minisztériumok számát és a bíróságok az egész ország területén a király nevében gyakorolják a bírói hatalmat.

A második rendelet-törvény megállapítja, hogy büntetnek tekintendő olyan könyvek, újságok, plakátok kinyomtatása, megírása vagy szétosztása, amelyek valamelyik állami hatóság ellen erőszakra izgatnak, vagy amelyek a jelenlegi politikai, vagy szociális rend megváltoztatására törekuszenek. Ugyanígy büntetnek minősítendő, ha valaki olyan épületeket, vagy helyiségeket ad bérbé, amelyek a fenti cél megvitására szolgálnak.

Tilos a külfölddel minden összeköttetés

Ugyanez a törvény eltiltja minden jugoszláv alattvalónak, hogy külföldi szemelvényekkel, vagy egyesületekkel összeköttetésben legyen s amennyiben valaki úgy

a fenti, mint utóbbi rendelkezések ellen vétene,

halállal, vagy husz esztendei fogházzal sújtandó. Ugyancsak halállal, vagy husz évi fogházzal büntetendők azok is, akik tudnak a fenti szakaszban meghatározott bűncselekményekről.

Az írótól a nyomdászig mindenki felelős

A sajtó útján elkövetett bűncselekményekért az író, a szerkesztő, a kiadó, a nyomdász és a terjesztő együttesen felel. Amennyiben az új törvény egyes szakaszaiban előírt büntetések enyhébbek lennének, mint a büntetőtörvénykönyvben és az államvédelmi törvénykönyvben előírt büntetések, akkor a szigorúbb büntetést kell alkalmazni. Az új sajtótörvény 14-ik szakasza szerint a belügyminiszter bármely lap megjelenését betiltathatja.

ha egy lap egy hónapon belül háromszor el volt kobozva, ha a lap nem közli a következő számban a hatósági helyreigazítást, ha a felelős személyre kirótt pénzbüntetést a lap három napon belül nem fizeti be.

A betiltott lap más cím alatt és formában sem jelenhetik meg.

Takarékossági program

Újabb belgrádi jelentések szerint a bevezetett diktatura időtartamát illetőleg belgrádi politikai körökben eltérőek a vélemények. Az egyes minisztériumokban még az ünnepek alatt is szorgalmas törvényelőkészítő munka folyt, hogy a régi rendszabályok minél gyorsabban újak életbeléptetésével lehessen pótolni. Tegnap Belgrádban minisztertanács volt,

amelyen a kormány takarékoskodási pénzügyi politikát bevezető döntéseket hozott.

Elhatározták, hogy január elsejétől visszamenőleg nem folyósítják a rendelkezési államánnyu miniszterek illetményeit, ami által 100 millió dolláros megtakarítást érhetnek el.

A takarékoskodási programot hír szerint közelebről keresztülvizsk az igazgatás összes ágaiban s mindenütt nagyarányú tisztviselői leépítéseket fognak foganatosítani. Ez az intézkedés arra vall, illetőleg megerősíti azt a feltevést, hogy a diktatura életbeléptetése főleg külföldi pénzügyi körök nyomására történt.

Zágráb, január 10. Zágrábmegye királyi biztosa Uzorinae báni tanácsost volt alispánt neveztek ki.

A városi tisztviselők utasítást kaptak, hogy a királyi proklamáció utáni új államjogi helyzetben a királynak új hír-ségnyilatkozatot tegyenek. A tisztviselők nagyrésze le is tette a hűségnyilatkozatot.

Zágráb, január 9. A Novesti című napi lap „Az új rezsim és a nemzet reményei” címmel a jugoszláv államéletben beállott változásokról cikkezik s meleg szavakkal ad kifejezést annak a reménynek, hogy az új kormány beváltja a hozzá fűzött reményeket.

URANIA-MOZGO
RAMON NOVARRO
(Felejthetetlen „Ben Hur”) legújabb kalózfilmje:
SZINGAPOREI BORZALOM
szenzációs kalandorfilm, a kalózkok életéből, a többi szerepekben:
Anna May Wong (Song) és Joan Crawford Monopól Metrofilm

A római sajtó tiltakozik az összehasonlítás ellen

Róma, január 9. Stephani Tavirai Iroda jelentése szerint a Popolo d'Italia a jugoszláv helyzetről írt cikkében a beállított változásokat államesiny által létrejöttnek deklarálja és forradalmat emleget. Ezután összehasonlítja a történeteket a fascista forradalom uralomrajutásával kapcsolatos eseményekkel és következményekkel. A lap szerint a mostani jugoszláv forradalom a királytól ered aki a népiesség elvét semmibe sem véve,

minden jog egyedüli birtokosának deklarálta magát s a katonai párttól, amely már régen kulisszámögötti mozgatója a jugoszláv politikai életnek. Ez az államesiny azért sem hasonlítható a fascizmus forradalmához, mert abból hiányzott minden katonai jelleg, de továbbá azért sem, mivel a fascizmus a parlamentnek csak felrészítésére törekedett, de nem toltta egyszerűen félre, mint a hogy az most Jugoszláviában történt.

Az eddigi szerb államcsínyek története

A régi Szerbia története nem egy esetét mutathatja fel az alkotmány felfüggesztéseket, illetve az alkotmány megváltozását, 1869 július másodikán, Obrenovics Mihály meggyilkolása után a későbbi Milán királlyá váló kikiáltása előtt felfüggesztette a régi alkotmányt és új alkotmány megteremtését helyezte kiállításba. Az új alkotmány azonban csak tizenkilenc évig volt érvényben, mert 1888 október 25-én Milán, az elhatalmasult aknamunka következtében, amely részben összefüggött felesége, Natalia intrikáival, felfüggesztette az ország alkotmányát. A király egy az országos országos pártokkal kijelölt bizottsággal új alkotmányt dolgoztatott ki, amely nagy jogokat biztosított a népképviselőnek.

1893 április tizenharmadikán Sándor király követte el az ismeretes államcsínyt, amikor egy udvari ebéd alkalmával elfogatta a régenstanácsot, az Ava-

kumovics-kormány tagjait, önmagát nagykorúsította és kezébe vette a királyi hatalmat. A később bekövetkezett politikai, főleg gazdasági válság miatt Sándor 1894-ben Párisban élő apját Belgrádba hívta és 1894 május 21-én felfüggesztette saját alkotmányát és helyette az 1869-es konstitúciót léptette életbe.

Ez az alkotmány érvényben volt 1901 április 9-éig. Ezen a napon a Kucsekormány új alkotmányt adott Szerbiának, amely bevezette a kétkamarás rendszert. Azonban már két év múlva Sándor király Cincar-Markovics miniszterelnöksége idejében, 1903 április hetedikén éjjel négy órakor felfüggesztette az 1901-es alkotmányt és visszahelyezte az 1888-os konstitúciót. Okot erre a lépésre a szövetséggel történt konfliktus adott. Néhány hónappal később, 1903 június 11-én Sándor királyt és feleségét, Draga Masinát meggyilkolták.

Kétévi börtönre ítélték egy gyalui gyujtogatót,

aki a törvényszéki tárgyaláson örültséget szimulált

(Cluj-Kolozsvár, jan. 9. Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári törvényszék negyedik szekciója előtt ma délelőtt egy igen érdekes tárgyalás zajlott le. A vádlott, Nagy János gyalui kovácsmester, gyujtogatásért került a bíróság elé. A vádirat szerint Nagy János 1927-ben bebiztosította 150.000 lejre elég rossz állapotban lévő házát a kolozsvári Minerva biztosító intézetnél. Röviddel azután, hogy a biztosítást megkötötte, augusztus tizedikéről tizenegyedikére virradó éjszaka felgyújtotta a házát, hogy ezáltal megkaparintassa a biztosítási összeget. A gyujtogatás ténye a tanúk vallomása folytán beigazolódott. Eszerint az iszákos életű Nagy János előkészítette már napokkal azelőtt a gyujtogatást; száraz fűt, száritott kukoriceaköröt, kendert és

más gyulékony anyagot halmozott fel a padláson. Tizedikén éjjel a felhalmozott gyulékony anyagokat leöntötte petróleummal és felgyújtotta. Ezután a padlásról lejtött a szobájába és ágyába feküdt. A tűz elrepte a háztetőt s a gerendák már recsegték-ropogtak, amikor a faluban észrevették a tüzet s félreverték a harangokat. Az oltásra összesereglett falu népe az ágyából húzta ki a gyujtogató kovácsot, aki tudni sem akart róla, hogy feje felett lángokban áll a ház.

A mai tárgyaláson Manoliu bíró elnökölt. A vádat Bireescu ügyész, a védelmet dr. Ciurdariu Victor ügyvéd látta el. A vádlott 40—45 év körüli ember lehet. Torzonborz feje s az arcából kivillogó szemek szinte ijesztőleg hatnak. Az örület játsza s a bírának va-



EGÉSZSÉG

Germánia

FOGPASZTA ÁLTAL

Rom. szabad. No. 73106. sz. **VEZUV** Szabadalom bejelentve minden államban.

Várakozáson felüli megépítést nyújt mindenki számára a haterjesztő és tüzelőanyag megtakarító készülék. A fűtőtechnika legnagyobb vívmányai! 50 százalékos megtakarítás. Gyors hőképződés. Bármilyen vashályhához alkalmazható! Olcsó, mert a tüzelőanyag megtakarításán a készülék ára 14 nap alatt megterül.

Gyártja: **Veiszberger Timisoara.**

Cluj-i képviselője: **Makkay si Burkhardt** vaskereskedők.

lósággal emberfeletti erőfeszítést kell tenniük, hogy megszólaltassák a fejlettebb ravasz embert. A feltett kérdésekre nem válaszolt, csak hosszas nógatás után s ilyenkor legtöbbször artikulálatlan hangokat ad ki.

Hosszas faggatás után végre Nagy János beismeri a gyujtogatást, de azzal védekezik, hogy felesége megcsalta és bosszúból gyujtotta fel a házat, nehogy meghaljon s a ház hűtlen feleségére maradjon.

A tanúk ezzel szemben vallomásukkal inkább azt igazolják, hogy a vádlott tisztán nyereségvágyból gyujtotta fel saját házat. Az ügyész bizonyította, hogy az oltáskor többen is látták a padláson, hogy ott petróleummal leöntött gyulékony anyag volt felhalmoz-

va. A vádlott súlyos elítélését kérte.

Dr. Ciurdariu védő Urechia professzor orvosi véleményét olvasta fel, mely szerint a vádlott, aki már harmadik feleségével élt, szerencsétlen házasságai következtében bizonyos mértékben beszámíthatatlanná vált. A védő hangsúlyozta, hogy a gyujtogatás, amelyért védencét vád alá helyezték, ez egy feltékenykedés rohamában követte el, ami bizonyos mértékben érthető is, miután már két hűtlen feleségtől vált el ezideig.

A védőbeszéd elhangzása után a bíróság tanácskozára vonult vissza, majd Manoliu elnök kihirdette, hogy a törvényszék gyujtogatásért két évi börtönre ítélte Nagy Jánost. A védő a táblához felebbezett.

Az angol király Spanyolországba megy felgyógyulása után utókurára

Nincs változás a király állapotában

London, január 9. A király állapotáról kiadott legutóbbi orvosi jelentés szerint az uralkodó a tegnapi napot nyugodtan töltötte és állapotában változás nem állapítható meg.

Páris, január 9. Madridi jelentés szerint a tegnapi minisztertanács az angol király utókurájának kérdésével is foglalkozott. Primo de Rivera tábornok miniszterelnök a minisztertanács befe-

jeztével megerősítette a sajtó munkatársai előtt ezt a hírt. Primo de Rivera kijelentette, hogy a király és a kormány is nagy örömmel venné tudomásul, ha az angol király utókurájának helyét Spanyolország valamelyik megfelelő üdülőhelyét választanák. A kormány utasítást adott londoni nagykövetségnek, hogy az angol fővárosban ilyen értelemben informálja az illetékes köröket.

A francia lapok rendkívül súlyosnak és válságosnak tartják a francia kormány helyzetét

A radikális szocialisták értekezlete

Páris, január 9. A lapok egy része a francia belpolitikai helyzetet rendkívül súlyosnak és válságosnak jelzi. Az Ouvre közvetlen küszöbön állónak tartja a kormány lemondását. A lap szerint Poincaré nem fogja átalakítani kormányát, hanem lemond s utána más politikai alakít kormányt.

A Le Matin viszont arról cikkezik, hogy a végző nagy feladatokat miatt Poincaréra feltétlenül szükség van. A lap csalja a komány lemondására és átalakítására vonatkozó híreket.

Páris, január 9. A radikális szocialista csoport mintegy hatvan-nyolcvan tagja tegnap értekezletet tartott, melyen

Herriot is résztvett. Az értekezleten több felszólalás hangzott el a kormány összetétele ellen. A szónokok hangoztatták, hogy a kifogások nem Poincaré ellen irányulnak, kinek értékes munkásságát elismerik, de a csoport nem támogatathat csak olyan összetételű kormányt, melynek programja figyelembe veszi a radikális szocialisták kívánságait.

Páris, január 9. A kamara és a szenátus ma tartották évnnyitó gyűléseiket. Az új ülészak kezdetén mindkét törvényhozó testület vezetőséget választott. Az elnökség személyi összetétele megfelel a réginek.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.
CLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkéi 85 millió lej.

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztúr, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurakárai a vasút mellett. **Betéteket elfogad.**

A lo

A korr

(Bucuresi-Kelet tudósító) tette elsőnek, utána a francia gyalások tenegását, utimatutó ajánló pénzes utolsó ajánlat fogadják, más nézni. Már te Uj Kelet, hogy szövetségi kö Információ mindenben m

A na tizer

(Oradea-Na Kelet tudósító) vényszéken lepleztek le nem történt ken. A karácstelen tettesek széki irattárbössziét meg

Fagy

Berlin, január 9. A fagyok szerint Északon magas légnyo csaknem harmadik példát. A hideg szigeten igen kezik. A hőmérők Celsiusban és Északon fagyfont alatt

Egy

A korm letartoz

(Bucuresi-Kelet tudósító) molt az Uj Pmelyet Buza szemita rohanzó kisipar részletekben súlyosan és es dozata van, a cipészmaster, szédja súlyos ölet és halál mint megirtuának néhány tagja követte ságát mára s pitani. Mikor ság látta, azokat a határokozható anti oszlott és mit később megfe távollétket. verelőző Dra

Negyvennyolc órán belül el kell dőljön a kölcsön ügye

A londoni City és Titulescu népszövetségi kölcsönt ajánlanak a kormánynak

A kormány várja ultimátumára a választ. Még egy kölcsönajánlat

(Bucuresti-Bukarest, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet jelentette elsőnek, hogy a kormány megvárta a francia pénzcsoporttal való tárgyalások tengeri kigyóvá való dagadását, ultimátumot intézett a kölcsönt felajánló pénzcsoporthoz és amennyiben utolsó ajánlatát 48 órán belül el nem fogadják, más uton fog kölcsön után nézni. Már tegnapi cikkében jelezte az Uj Kelet, hogy ez a más ut csak a népszövetségi kölcsön lehet.

Információnkat a mai nap eseményei mindenben megerősítették. A helyzet

ma az, hogy a kormány pereről-percre várja ultimátumára a választ. Az Adevurul mai száma szerint Titulescu és a londoni City arra akarják inspirálni a kormányt, hogy a kölcsön érdekében a népszövetséghez forduljon. Az angol kincstár Titulescu után a bukaresti kormányhoz közölte azt a véleményét, hogy a francia pénzcsoporttal való huzavona helyett az egyetlen eredményes kiút a német kölcsön. Ilyen álláspontra jutott egyébként a londoni Schroeder bankház is, amelynek vezetői bejelentették, hogy a népszövetség által

megállapítandó kölcsön teljes összegét hajlandók felhozni és nyomban készek folyósítani azt az előleget amelyet genfi pénzügyi bizottság meg fog állapítani.

Itt említjük meg, hogy a kormány ma egy újabb kölcsönajánlatot kapott a Royal Deutch petroleumtrösztől, amelynek vezetője Deterning 50 millió dolláros kölcsönre tett ajánlatot.

Az Ultima Ora és Adevurul ma délutáni számaikban bejelentik, hogy az eddigi tárgyalások sorsa 48 órán belül el kell dőljön.

A nagyváradi törvényszéken ellopták tizenöt nagyszabású bűnpör dossziéit

(Oradea-Nagyvárad, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradi törvényszéken ma szenzációs botrányt lepleztek le melyhez hasonló eset még nem történt a nagyváradi törvényszéken. A karácsonyi vakáció alatt ismeretlen tettesek behatoltak a törvényszéki irattárba és mintegy 15 hatalmas dossziét megsemmisítettek. A törvény

sék elnöksége óriási megdöbbenéssel értesült az aktalopásról, annál is inkább mert a dossziék között néhány rendkívül fontos akta is feküdt.

Igy többek között elégették a bukott nagyváradi Hermes bank letartóztatásában levő igazgatójának, Schweizer Sámuelnek büntlistáját is. Schweizer Sámuel ügyében januárra tüzte ki a tár-

gyalást a törvényszék, az akta eltűnése miatt azonban a törvényszék kénytelen a tárgyalást mindaddig elhalasztani, míg az ügyet újra teljes egészen rekonstruálják. A törvényszék megindította a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy az akták eltűnéséért kit terhel a felelősség.

Fagy és hóra pusztít egész Nyugateurópában

Berlin, január 9. Ideérkezett jelentések szerint Észak-Svédországban olyan magas légnyomás uralkodik, amilyenre csaknem harminc év óta nem tudnak példát. A hideg az egész skandináv fél szigeten igen intenzív s tartósan ígérkezik. A hőmérséklet több helyütt a 15 fok Celsius alá süllyedt. Lengyelországban és Észak-Németországban is tovább tartja magát a több napos 10 fok alatti hideg.

Berlin, január 9. Az Elbe Hamburg-

tól negyven kilométernyire több mint öt kilométeres szakaszon befagyott. Több gyorstehergőzös Lanonburg előtt kénytelen volt visszatérni s a rendkívül erős jégzajlásban súlyosan megromlottak.

Berlin, január 9. Breslauer jelentés szerint a görlltzi vonalon a nagy hideg befagyasztotta az elektromos vasut kábelvezetékét. Két vasúti szerelvény nyílt pályán vesztelgel mindaddig, míg a vezeték úrra üzemképes állapotban

lesz helyezhető. A vonatok utasait a vasúttársaság autóbusszal szállították be Breslauba.

Trieszt, január 9. Több mint huszon négy órája rendkívül heves hóra fúj az Adriai tengerpart trieszti szakaszán. A szél sebessége átlagosan nyolcvan, de időnkint eléri a százötvenöt kilométert is. A trieszti öböl vize hatalmas hullámokat vet. A Trieszt—Monfalcone közötti vonalon újra beszünt a vasúti közlekedés.

Egymást vádolva tagadnak a buzăui antiszemita támadás tettesei

A kormány elrendelte a buzăui rendőrség kibővítését. Eddig négy letartóztatás történt. A LANC buzăui elnöke ellen is megindult az eljárás

(Bucuresti-Bukarest, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen beszámolt az Uj Kelet arról a támadásról, melyet Buzăuban követett el egy antiszemita rohamcsapat Hoffmann Mózes zsidó kisiparos háza ellen. Az izgalmas részletekben bővelkedő házosztronnak egy súlyosan és egy könnyebben sebesült áldozata van, akik közül Damian Fotache cipészmeister, Hoffmann közvetlen szomszédja súlyos mellsebével még mindig élet és halál között lebeg. A merényletet mint megirtuk, a LANC buzăui csoportjának néhány fiatal és vegyesmult tagja követte el, akiknek személyazonosságát mára sikerült tökéletesen megállapítani. Mikor a 12—15 tagból álló társaság látta, hogy a merénylet túllépte azokat a határokat, amelyeket egy szószóló antiszemita trükk igényel, szétoszlott és mindegyikük elmenekült, hogy később megfelelő alibivel tudják igazolni távollétüket. Az egyik Dimache nevű verekedő Dragomir társával együtt egy

közeli moziba ment és ott töltötte el az estét, hogy a moziban lévő ismerőseikkel igazolják hollétüket.

Az ijedt antiszemiták

Mihail Negulescu (Mache), aki Damian Fotachera az életveszélyes lövést leadta, az éjszakát érthető félelemmel töltötte el és igyekezett megszervezni a társaságot abból a célból, hogy egységesen hazudjanak a hatóságok előtt. Ezért összekötésbe lépett a másik antiszemita hőssel, Virgil Niculescuval. A Dragomir nevű tettesnek levelet küldtek, amit Mache írt, de a helyesírási hibákat Niculescu javította ki rajta. A levél, mely később a hatóságok kezei közé került, a következőképen hangzik:

„Kedves Dragomir! Jöjj azonnal, az eset súlyos. Ha nem jössz minden el van veszve.”

Mache sir és hazudik

A nyomozás még a támadás estélyén

azonnal megindult. Elsőnek Mache Negulescut akarták letartóztatni, akit Apostolescu, a támadás egyik sebesültje ismert fel a tömegben. A revolveres támadó szüleinél lakik és az éjszaka folyamán a rendőrség közgei ott keresték föl, hogy a letartóztatási végzés értelmében eljárjanak. Negulescu azonban megtagadta az engedelmességet a rendőrkormányzóknak és szülei védelme alatt nem volt hajlandó jelentkezni a rendőrségben. Végül maga a főügyész szállt ki Negulescu lakásán és parancsára a síró antiszemitát vasraverték. A revolvert, amellyel a végzetes lövést leadta, nem találták meg nála, de a házkutatás alkalmával egy üres browning tölténytalcsát leltek, ami azt igazolja, hogy a Damian Fotachera leadott lövést egy browning pisztolyból ered, mint ahogy azt az ügyészegi orvos is megállapította. A rendőrségen Mache tagadta a támadásban való részvételét és Nicolae Dimachera hárítja a felelősséget. Azt a föltanult

által halott felkiáltást, hogy „Lödd le Mache!” így interpretálja: Lödd le Dimache!

Gh. Dragomir, a sorrendben második főtettes, szintén tagadja, hogy részt vett volna a támadásban. Azt állítja, hogy fogalma sem volt az egészről, nyugodtan ült a moziban, amikor meghallotta a hirt. Találták nála egy revolver, amelyben azonban minden golyó meg volt.

Virgil Niculescu és Petre Balbac az éjszakát távol töltötték lakásaiktól, egész éjjel nem voltak fellelhetők, míg másnap reggel hivatalukban letartóztatták őket. A győzelmes antiszemita várostrom Balanescu nevű lovagja volt az egyetlen, aki beismertő vallomást tett és bevallotta, hogy Mache sütötte el a revolvert. Balanescu egyébként beismertő vallomást tett abban az irányban is, hogy Gheorghe Maxennél a támadást megelőzőleg gyűlést tartottak. Balanescunak ez a vallomása azt a gyanút keltették a hatóságokban, hogy Hoffmann házának megtámadása egy nagyobb antiszemita megmozdulás első stációja volt és ezért beidéztek az ügyészségre Gh. Maxent is, a kuzisták buzăui spiritus rektorát.

Maxen vallomásában beismerte, hogy a támadást megelőzőleg az ő lakásán összejövetel volt, melyen résztvett a támadás résztvevőinek nagyrésze is. Tagadja, hogy a megbeszélésen nagyobb antiszemita megmozdulásokról tárgyaltak volna és kijelenti, hogy a megbeszélésen említés sem történt a Hoffmann elleni merényletről.

Az ügyészség döntése

A buzăui ügyészség a vizsgálatot már befejezte az ügyben és a következő intézkedéseket fogantatosította:

Mache-Mihail Negulescut emberölési kísérlet és magánjavarok rombolásának vádjával előzetes letartóztatásba helyezték.

Virgil Niculescu, Gh. Dragomir és Petre Balanescu emberölési kísérletben és magánjavarok elpusztításában való részvétel vádjával foglyai a buzăui ügyészségnek.

Maxen Gheorghet felbújtás vádjával fogták perbe, de kaució ellenében szabadlábra helyezték, végül Balbac és Nic Dimache vádlottakat, bizonyítékok hiányában ugyancsak szabadlábon hagyták.

Hogy a további rendbontásnak elejét vegyék, a belügyminisztérium elrendelte a buzăui rendőrség átszervezését és a rendőrségi létszám kibővítését, ami a város zsidóságának körében általános megnyugvást keltett.

— A vér fölfrissítése céljából ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Az egész világon rendelik a orvosok a valódi Ferenc József viz használatát mert ez szabályozza a bélműködést, erősíti a gyomrot, javítja a vért, megnyugtatja az idegeket és ezáltal új életerőt teremt. Kiható gyógy szertárakban drogériákban és fűszerüzletekben.

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy fizetünk munkásait foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait. Hitelekpes egyenestek kedvező fizetési feltételek

január 10
Szabadalom bejelentve minden államban.
ra a haterjesztő
ika legnagyobb
dés. Bármilyen
megtakarításán

misoara.
skereskedők.

lést kérte.
echia professz-
olvasta jel,
ki már harma-
encsétlen há-
pizonyos mér-
vált. A védő
gyujtogatást,
alá helyezték,
ohamában kö-
értékben ért-
tlen feleségé.

asa után a bi-
onult vissza,
dette, hogy a
két évi bör-
A védő a

gy fel-

sajtó munká-
mo de Rivera
és a kormány
udomásul, ha
ának helyét
ik megfelelő
A kormány
gykövetének,
n ilyen érte-
ékes köröket.

**ak és
mány**

te

értekezleten
el a kormány
ok hangoztat
em Poincaré
ékes munkás
port nem tá-
zetéteji kor-
a figyelembe
ták kívánsá-

ra és a sze-
gyüleseit.
mindkét tör-
éget válasz-
i összetételje

**b. Rt.
zám**
gyváradon. —
in, Alsófehér-
akarekpenztár
t. Szászregén-
hez. — Enge-
t elfogad

A közigazgatási tisztviselők országos szövetsége törvényjavaslatot készített a közigazgatás reformjáról

A polgármesteri állást nem választással, hanem örökös kinevezéssel kívánja betölteni a javaslat. Az állandó bizottság csak öt választott tagból állana; akik nem fizetést, hanem napidíjat kapnának

(Cluj-Kolozsvár, január 9. Az Uj Kelet tud.) Az ország egész lakossága érdeklődéssel tekint az új közigazgatási törvény elé, amely előreláthatólag teljesen meg fogja változtatni az ország közigazgatásának arculatát, és a melynek érvénybehelyezésére a kormány egy elég rövid terminust szabott meg. A parlament elé a belügyminiszter a kormány által kiküldött bizottság közigazgatási törvénytervezetét fogja terjeszteni. Nincs kizárva, hogy ezt a törvénytervezetet, amely még nem került nyilvánosságra, nagymértékben fogja befolyásolni a közigazgatási tisztviselők egyesületének a közigazgatási törvényreformjának javaslata amely már elkészült s amelyet szétküldöttek az összes közigazgatási hivataloknak. A közigazgatási tisztviselők egyesületének a törvénytervezet idején igen jelentős mértékben befolyásolta a liberális kormányt is a maga közigazgatási törvényének megalkotása alkalmával.

A polgármestert egész életére nevezék ki

A mostani törvényreformjavaslat több mint 500 szakasza oszlik s felöleli az ország közigazgatásának minden részét. Igen érdekes a törvénytervezetnek a polgármester személyére vonatkozó része. A reformjavaslat szerint a polgármestert egész életére nevezik ki egy királyi dekretummal. A polgármesteri állás betöltője, mint köztisztviselő jog szerepelni és meg kell legyen a szükséges előképzettsége ahhoz, hogy igényelhesse a kinevezést. Az eddig érvényben lévő közigazgatási törvény szerint a polgármestert a városi tanács választotta meg s a választást a belügyminiszter hagyta jóvá. Mandátuma, éppen úgy, mint a városi tanácsé, nyolc évre szólott. Hasonlóképpen az osztályfőnököket is a belügyminiszter fogja kinevezni. Természetesen, megelőzőleg ezekre az állásokra a pályázóknak pályázatot kell benyújtaniuk. Az osztályfőnököket az eddig érvényben lévő törvény szerint a városi tanács nevezte ki.

Az állandó választmányok tagjainak kisebb volna a hatáskörük

Az állandó választmánnyal kapcsolatban a tervezet úgy intézkedik, hogy annak csupán öt tagja legyen s a hivatalos ügyekben nem ők, hanem az osztályfőnökök volnának a referensek. Az állandó választmányi tagok nem kapnának rendes havi fizetést, mint eddig, hanem csupán az üléseken való részvé-

tel fejében vehetnének le, egy a nagytanács által meghatározott napidíjat. A választmány tagjainak a hatásköre is kisebb volna, amennyiben csupán az állandó választmány többségének együttes határozata volna érvényes.

Az országot kilenc kerületre osztják?

A közigazgatási tisztviselők reformjavaslata szerint az országot kilenc kerületre osztanák, amelyeken élén egy-egy vezérigazgató állana. Ennek a vezérigazgatóknak autonómjogai volnának a maga

kerületében és egy választmány, illetve tanács támogatásával végeznék a kerület közigazgatását. Az ország decentralizációja ebben a formában valósulna meg, amely minden körülmények között csak előnyére válhatna a nagyvárosoknak.

Bevezetik az illetőségi rendszert?

A javaslatnak legérdekesebb része az, amely az illetőségi kérdéssel foglalkozik. Ismeretes ugyanis, hogy a liberális kormány közigazgatási törvénye nem foglalkozott ezzel a súlyos problémával, úgyhogy, ha valaki igazolni akarta, hogy

szerezett jogai vannak valamelyik községben ahhoz, hogy ott éljen, nem tudta ezt igazolni s csupán letelepedési engedély állott ezzel kapcsolatban rendelkezésre. Az új törvényjavaslat ismét be akarja vezetni az osztrák-magyar törvényekből ismert illetőségi rendszert, a mellyel tisztázni lehet, hogy bármely állampolgárnak, mely helységben vannak szerzett jogai s ugyanakkor kötelezettségei. A katonai ügyeket ezideig szünetelteti helyekről intézték. Az illetőségi rendszer bevezetésével mindenkit ott fognak katonailag is nyilvántartani, ahol az illetősége van.

Ami a javaslatnak az illetőségi rendszer bevezetésére vonatkozó részét illeti, nem tartjuk valószínűnek, hogy azt a kormány magáéva tegye, annál is inkább mivel az nehézkes voltánál fogva még csak Magyarországon és Ausztriában áll fenn még mindig.

A javaslat többi részében is némi elfogultságot mutat a köztisztviselők érdekeinek javára s éppen ezért valószínűnek tartjuk, hogy a kormány a tervezetet csak úgy vonalában teszi fennmaradó tárgyává.

Izgalmos közgyűlésen szavazta meg költségvetését a nagyváradai Kereskedelmi Kamara

(Oradea-Nagyvárad, január 9. Az Uj Kelet tud.) A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara szerdán tartotta meg közgyűlését óriási érdeklődés mellett. A közgyűlés rendkívül izgalmas atmoszférában zajlott le és a meglepően nagy számban megjelent kereskedők részéről számos támadás érte a kamara igazgatóságát. A gyűlés napirendjén a költségvetés szerepelt. Elsőnek Eichner Sándor a Laroche és Darvas Fehernélt Rt. igazgatója szólalt fel, aki kifogást emelt az ellen, hogy a kamara másodtitkára, Manóila Camil május óta külföldön tartózkodik, ennek ellenére azonban rendszeresen felveszi 22 ezer lejes fizetését és tanulmányi segély címén 8 ezer lejt kap havonta a kamarától. Véleménye szerint a kamarának nem lehet pénze ilyen költségessé passziókra és kéri, hogy az igazgatóság tisztázza a másodtitkári állás kérdését. Pastinar bankigazgatót teljesen fölöslegesnek tartja, hogy a kamara másodtitkári állást tartson fel. Farhas István, a Kereskedelmi Csarnok elnöke kérdést intéz az igazgatósághoz, hogy meddig óhajt a másodtitkár még külföldön tartózkodni. Lehetetlennek tartja, hogy a nagyváradai kamara Hamburgban táplálja másodtitkárát, aki már közel egy éve van távol és fizetéséért szolgálatot nem tesz. Ez is igazolja, hogy Manóila Camil teljesen fölösleges alkalmazottja a kamarának.

Negulescu Atanasiu kamarai elnök felé a támadásokra és védeni próbálja a másodtitkárt. A kiforró vihar hatására azonban megígéri, hogy a legközelebbi gyűlés napirendjén egyedül a másodtitkári állás kérdése fog szerepelni. Neg-

mann Ármia szólal fel ezután, aki a nagyváradai kereskedők regáti tanulmány utjának finanszírozására százezerlejes alap felállítását követeli. Dr. Popper a kamara közlönyének és a napilapok pauszéjának kérdéséhez szól hozzá. Mezei János a rokkant iparosok segélyezését kéri.

A közgyűlésen éles hangok hangzó-

tak el az igazgatóság ellen, mert szárazamadás nélkül alkották meg a költségvetést. Nem szabad előfordulnia annak, hogy a kamara a költségvetésében 500 ezer lejes tévedés mutatkozzék. A felszólalásokra Negulescu Atanasiu válaszol, majd a közgyűlés kis módosításokkal megszavazta a költségvetést.

Egy besztercei szász gazda a város főterén lelőtte ügyvédjét

(Bistrita-Beszterce, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Véres dráma játszódott le kedden délelőtt 11 órakor a besztercei főtéren. A véres dráma hőse Tellmann Mihály, jómódu malomárosi szászgazda, aki browningjával lelőtte dr. Vlaicu Iuliu, besztercei ügyvédet. Tellmann az utóbbi időben, bár szegény volt, a rossz gazdasági viszonyok következtében kölcsönökhöz folyamodott és Vlaicu Iuliu ügyvédétől 140 ezer lejt vett fel ilyen uton. Az összeget Tellmann nem tudta idejében visszafizetni, mire dr. Vlaicu pert indított ellene, ami a perköltségekkel, az ügyvédi, a végrehajtási és egyéb kiadásokkal, valamint a 140 ezer lejt kamataival és kamatoskamataival meghaladta a szász gazda vagyonának az értékét, amelyet egy fél-

millióra becsültek. Dr. Vlaicu kíméletlenül járt el Tellmann Mihály ellen. Előbb kitelepítette a házból, majd miután kieszköltötte, hogy oda visszatérhessen, télvíz idején levétette a ház összes ablakait, hogy így kényseritthesse Tellmannt a házból való kiköltöztetésre. A szász gazda végső elkéseredésében már csak a bosszúra gondolt. Browningot szerzett, amellyel kedden délelőtt lesbe állott s a meglepett Vlaicu ügyvédet két golyóval lelőtte. A vértől borított ügyvédet beszállították a kórházba, életbenmaradásához azonban kevés a remény. A gyilkos Tellmann Mihályt azonnal letartóztatták s a rendőrségen való kihallgatása után átkísérték az ügyészre.

Megsemmisítették a nagyváradai neolog hitközség tisztviselőtestületi választását

(Oradea-Nagyvárad, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirta az Uj Kelet, hogy a nagyváradai neolog hitközség az elmúlt vasárnap tartotta meg képviselőtestületének választó közgyűlését, mely a hitközség tagjainak óriási érdeklődése mellett zajlott le. A közgyűlést megelőző választási agitáció a közgyűlésen érdekes izgalomban robbant ki: általános meglepetésre az ellenzék győzelmet aratott a választásokon és listáit sikerült majdnem teljes egészében behoznia.

Az érdekes részletekben bővelkedő hitközségi választás, melynek során néhány igen tekintélyes nagyváradai polgár képviselőtestületi mandátumát azaz az indokolással peticionálták meg, hogy azok nem fizették ki hitközségi

adóikat, a mai napon újabb szenzációba vezetett. A hivatalos vezetőség részéről dr. Halász Béla és Csillag Ignác az egész választást megpeticionálták azaz az indokolással, hogy a választás már félkettőkor lezárta, holott a végső határidő délután két órában lett megállapítva. A vezetőség ma foglalkozott a petícióval és általános meglepetésre az egész választást megsemmisítette és február 3-ára tűzte ki a választás új dátumát. A választások megsemmisítését a nagyváradai zsidóság körében élesen kommentálják és a pártok máris nagy előkészületeket tesznek az új választásokra.

Hirdessen az Uj Keletben

Előnyömdák
részére legolcsóbban sablonokat, divatlap után perforált rajzokat készít a
Toledo
szalon
Wesselényi Miklós-u. s.
(Sipes udvarán.)

Fütsön
ischer
éle
ával
Telefon 1300
Repülőhidon túl.

Csütörtök, 1929. január 10
Az Uj Kelet zsidóság főszervezője Felelős szerkesztő az Uj Kelet forrás
Az Uj Kelet
Több, mint az Uj Kelet ez alatt az időtöltés volt a tükör, szociális nek.
Az Uj Kelet meg nem a hoz és képművelésében, jeleni a ma Erőnk és fűlban fel kell jeladatra: az népkisebbség
A mi egyelőfizetőink tizedik ki ez a ben tudunk a nek megletefordulunk a meg támogattottan van s jék be hatalukat, utjászezenek új hogy minden tes katonát, abban a kem a zsidó sajtó
Aki az U a zsidó sajtólességét, de bizhatóbb és lapjához jutosan és meés a külföld mindazokróllyekből érdeksuk miatt m
Ne feledjéés egymásraegyszermind Még ma reFizessen elő
El
1 hó
14 é
1/2 é
1 év
— A Ca
amerikai könt
pesti egyeten
ról jelentik: A
datta a magy
hogy kéteze
munkát jutta
könyveket
konzul fogja
belsberg kult
mány külö
pontból, hogy
nuló ifjúsága
mányozhatja
mányos szell
—Budapest
házat állított
tik: Kedden a
népjóléti mi
közkegyház új
sának. Az ujo
száz ágyával
legmodernebb
felállított ideg
tály kétszáz

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bánsság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Mariton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Az Uj Kelet olvasóihoz

Több, mint tíz év óta áll változatlanul az Uj Kelet a zsidó közéleti frontján és az alatt az idő alatt meg nem alkuoó hirdetője volt az ittelő zsidóság összes politikai, szociális és kulturális követeléseinek.

Az Uj Kelet hátor és gerinces, soha meg nem alkuoó politikájának győzelmét jelenti, hogy az erdelyi zsidóság szóhoz és képviselethez jutott az ország parlamentjében, de ez a mi győzelmünk nem jelenti a magunkra vállalt harc végét. Erőnk és függetlenségünk teljes tudatában fel kell készülnünk a legsúlyosabb feladatra: az ittelő zsidóság emberi és népkisebbségi jogainak megvédésére.

A mi egyetlen erőnk ebben a harcban előfizetőink tábora és minél jobban szélesedik ki ez a tábor, annál eredményesebben tudunk a magunkra vállalt feladatoknak megfelelni. Epen ezért kérő szóval fordulunk olvasóinkhoz, sokszorozzák meg támogatásukat, most, amikor fokozottan van szükség a zsidó sajtóra. Küldjék be haladéktalanul előfizetési ihátralékukat, utassák meg előfizetéseiket és szerezzenek új előfizetőket. Gondolják meg, hogy minden előfizető egy-egy becsületes katonát, egy-egy újabb barátot jelent ebben a kemény küzdelemben, amelyet a zsidó sajtónak végig kell harcolnia.

Aki az Uj Keletre előfizet, nemcsak a zsidó sajtóval szemben teljesíti kötelességét, de Erdély legnagyobb, legmegbízhatóbb és legjobban szerkesztett napilapjához jut hozzá, amely olvasói pontosság és megbízhatóság értesíti a helyföld és a külföld valamennyi eseményéről és mániázokról a megmozdulásokról, amelyekről érdekességük vagy kulturhatásuk miatt mindenkinél tudnia kell.

Ne feledjük el, hogy a kötelességek és egymásra társaság napjait éljük, de egyszerűsággal a bizakodás napjait is. Még ma rendezze előfizetési hátralékát Pizessen elő az Uj Kelettel!

Előfizetési dráink:

1 óra	110. lei
12 óra	320. lei
12 óra	600. lei
1 óra	1150. lei

Az UJ KELET kiadóhivatala

A Carnegie-alapítvány kétezer amerikai könyvet adományozott a budapesti egyetemi könyvtárnak. Budapestről jelentik: A Carnegie-alapítvány tudatta a magyar egyetemi könyvtárral, hogy kétezer amerikai tudományos munkát juttat legközelebb hozzá. A könyveket Buttler Wright amerikai konzul fogja ünnepélyesen átadni Klebelsberg kultuszminiszternek. Az adomány különösen értékes abból a szempontból, hogy a budapesti egyetem tanulmányos ifjúsága közvetlen kuttókból tanulmányozhatja ezáltal az amerikai tudományos szellemet.

Budapesten nyolcszáz-ágyas új kórházat állítottak föl. Budapestről jelentik: Kedden adja át ünnepélyesen Vass népjóléti miniszter a Szentháromság kórház új osztályait Budapest városának. Az újonnan épített kórház, nyolcszáz ágyával egyike lesz Magyarország legmodernebb kórházainak. Az újonnan felállított ideg és elmegyógyászati osztály kétszázharminc ágyat kap benne.

Az angol kormány válasza az E. Zs. N. Sz. tiltakozó iratára

Cluj-Kolozsvár, január 9. Az Uj Kelet tudósítójától. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintéző Bizottsága a jeruzsálemi Szentfalnál szeptember 24-én történt incidens után, október 27-én, — mint amakidején jelentettük — erélyeshangu táviratban tiltakozott az angol kormánytól a történet ellen. A tiltakozó táviratot a kolozsvári brit konzulátus juttatta el Londonba, az angol kormányhoz, amelynek megbízásából a konzulátus ma a következő levelet intézte az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetséghez:

„Hivatkozással október 27-én kelt és hozzánk intézett levelükre, amelyben a jeruzsálemi Szentfalnál IX. 24-én történt incidens ellen tiltakoznak, kapott utasításom alapján közlöm Önökkel, hogy beadványuk Öfelsége kormányára elé lett terjesztve és biztosíthatom Önöket, hogy a kormány ofkozott figyelemmel tekint az egész ügyre.”

Védekezésül grippe, torokgyulladás és meghülés ellen hasznájon Parflavin pasztillát. Elsőrangú szaktudósok által ajánlva. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

A letartóztatott szlovák néppárti képviselőt azzal vádolják, hogy fanatikus magyar. Pozsonyból jelentik: A tót néppárt hivatalos lapja, a Slovák azt jelenti, hogy Hlinka tót néppárti vezér táviratban tiltakozott Massaryk elnöknel és Mayr-Harting igazságügyi miniszterrel. Tuka képviselő letartóztatása ellen, melyben annak a megállapodásnak megszegését látja, melyet a tót néppárt kötött a kormánnyal. Tuka letartóztatását elsősorban a nemzeti demokrátiák vezérének, dr. Ivánkának vádaskodására vezetik vissza. Ivánka a lapoknak kijelentette, hogy Tuka ellen hatvan politikusi fog tanuvallomást ténni. Ő azzal vádolja a letartóztatott tót képviselőt, hogy Bécsben egy német ezredesnek kiszolgáltatta a csehszlovák hadsereg fontos adatait, hogy titokban forradalmat készítsen elő és hogy tót autonómiaszervezetét Budapesten magyar politikuskoknak mutatta be. Tukát ő nem tartja tótnak, hanem fanatikus magyarnak, aki ezért a csehszlovák állam legnagyobb ellenségei közé tartozik. A Vecsery Lisiben Hlinka élesen elítéli Tuka képviselő letartóztatását. Elképzelhetetlennek tartja, hogy pártjának egyik tagja a kormányban, másik a börtönben üljön. A csehszlovák sajtó ezekután a tót néppárti miniszternek a kormányból való közeli kiválásával számol.

REGGELIRE-UZZONNARA a legerészségesebb táplálék egy csésze tejben 3 kávéskanál Ovomaltine.

Purgen (Purgó)-Bayer biztos, gyors hatású hashajtó.

Halála után a saját hangjával hirdette ki végrendeletét. Newyorkból jelentik: Különös módon hirdette ki végrendeletét G. L. Morrel, minneapolis evangélista lelkész, aki nem merete papírra bízni végakarátát, hanem fonográft vásárolt s abba mondta bele. A különc lelkész a napokban meghalt és a gyászoló közönség nem kis meglepetésére a következő rövid, de sokatmondó beszéd hangzott el a ravatal mellett felállított fonográfból: Bibliámat az egyházamnak adományozom, hogy legalább ennyi köze legyen a kereszténységhez. Kalapácsom menjen a Szabadság tulajdonába, hogy legyen mivel levernie a bilincseit. Végül ébresztőórámat örökölje az álomszuszek minneapolis rendőrség, hogy életükben legalább egyszer idején mozduljanak meg, ha szükség van rájuk.

Olcsó gramafon és legjobb lemezek a „Safiruth”-ban Cluj. P. M. Viteazul.

Dési előfizetőinkhez. Tudomásunkra jutott, hogy illetéktelen egyének az Uj Kelet részére díjakat inkasszálnak. Szükségesnek tartjuk közölni, hogy inkasszómegbízása lapunk részéről kizárólag Singer Zoltán urnak, ottani fiókiadóhivatalunk vezetőjénke van. A jövőben csakis a neki teljesített fizetéseket lesz módunkban elismerni.

Értesítés. Targul-Lapusului községben (jud. Simes), az országos téli vásár f. hó 17 és 18-án lesz megtartva.



Marosvásárhelyen leégett a Krausz féle csokoládégyár. Marosvásárhelyről jelentik: Szerdán Marosvásárhelyen ki gyuladt a Krausz féle csokoládégyár, amely félig leégett. A tűz rövidzárlat által keletkezett. A kár félmillió lej, amely biztosítás útján megtérül.

Ma este műsorral egybekötött tea estély lesz az újságíróklubban, amelyre a vezetőség meghívja a tagokat és ismerőseiket.

Megalakult a Haggibbor jég hockey osztálya. A Haggibbor téli programját azzal is kibővítette, hogy legutóbbi ösz szejevetelén a jég hockey osztályát is fel állította. A szakosztály vezetősége ez uton szólítja fel azokat, akik a szakosztályba beiraikozni akarnak, hogy ma délután félhárom és fél négy között jelenjenek meg a Radornál. Minden jelentkező három fényképet hozzon magával, ami a tagok leigazolásához szükséges.

Lezuhant a hidrolán. Párisból jelentik: Saint-Raphaélból jelenti a Havas távirati iroda tudósítója, hogy a part mentén tegnapi hidrolán motorhiba miatt lezuhant. Két tisztból és három altisztból álló személyvete ott lelta halálát a tenger hullámaiban.

Az új moszkvai német követ. Berlinből jelentik: Moszkvai jelentés szerint néhai Brockdorf-Rantzau volt moszkvai követ utóda Girohsen ma át adta az orosz fővárosban Stalinnak megbízólevelét.

Ma temetik Nikolájevics orosz nagyherceget. Párisból jelentik: Ma délben felvavatalozták a cannesi ortodox orosz templomban Nikolájevics Nikoláj koporsóját. A ravatal körül a szolgálót magasrangú orosz emigráns tisztek vették át, akik diszgyenruhában állanak diszörséget a nagyherceg koporsója körül. A temetés holnap lesz. A francia kormányt Pétain mrasall fogja képviselni.

Westorp nyilatkozata a Dawes-terv ellen. Berlinből jelentik: Westorp német nemzeti párti vezető politikus egyik lap munkatársa előtt tett nyilatkozatában élesen szembefordul Parker Gilbert amerikai jóvátételi szakértő könyvének Németország gazdasági teherbíróképességére vonatkozó megállapításával és azt igyekszik bizonyítani, hogy a Dawes-tervhez fűzött remények semmiben sem valósultak meg. Westarp szerint a német nemzetieknek hazafias kötelessége akciót indítani Parker Gilbertnek további németországi működése ellen.

MEGHÜLÉSES BETEGSÉGEKTŐL — (nátha, rekedtség, torokgyulladás) mentesül, ha állásodban szopogat Anacot pasztillát.

Január tizenötödikén folytatják az optánször tárgyalását. Budapestről jelentik: Az optánször közvetlen tárgyalásainak folytatása január tizenötödikén lesz San Remóban. Magyar kormánykörökben a tárgyalások eddigi menetéből arra következtetnek, hogy a békes meg egyezés reménye jogos és indokolt.

A szenkrisis vitája. Genfből jelentik: A Népszövetség gazdasági bizottsága ma tovább folytatta vitáját az európai szenkrisisról. Jelen voltak a bizottság tagjain kívül ausztráliai és északamerikai szakemberek is, akik természetesen csak megfigyelőként és hallgatókként vettek részt a bizottsági ülésen.

Az uccán összesett és meghalt egy magyar államtitkár. Budapestről jelentik: A Vitéz uccában ma összesett Galli Kálmán földmivelésügyi államtitkár, mire segítségére siettek, már kiszenvedett. Orvosi megállapítás szerint az ötvenéves államtitkár halálát szívizélhüdes okozta. Holttestét a törvénszéki orvostani intézetbe szállították.

Irasszakértők kihallgatása az Erdélyi-perben. Budapestről jelentik: Az Erdélyi-perben holnap az iratokból ismeretni fogják a milistadi tanuk vallomását. Ennek megtörténte után esetleg sor kerülhet az irasszakértők véleményének meghallgatására is.

Hideg idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás-porognóziisa szerint tulnyomóan derült s igen hideg időjárás várható, heleynkint köddel.

Földrengés Angorában. Belgrádból jelentik: Angorai jelentés szerint tegnapi este hat óra harmincét perckor a török fővárosban erős földrengést éreztek. A földlökéseket föld alatti morai kísérte. A földrengés irányva észak-déli volt. Az okozott károkról még nem érkeztek hírek.

Román, angol, francia, német, olasz, szláv fordítások, levelek, kérvények, tudományos, irodalmi és közgazdasági cikkek. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandei irodító iroda. Sir. Memorandumai 9.

Autó-motor-aviatika

A VIII-ik monte-carlói nemzetközi autóverseny

(Uj-Kolozsvár, jan. 9. Az Uj Kelet tudósítójától). A VIII-ik monte-carlói nemzetközi autóverseny, amely Európának legnépszerűbb és legegységesebb autóversenye, január 27-én zárul le Monte-Carlóban. A monacói International Sporting Club, a monacói Automob. Club, valamint a több európai autóbilklubok közreműködésével óriási befektetéseket eszközöltek a verseny sikerének biztosítása érdekében.

A versenyzők kedvük szerint indulhatnak, de január 23-án kell érkezniük Monte-Carlóba. A sebesség maximum 40 kilométer és minimum 30 kilométer óránként. A formálisokat az Autóbilklubok fogják ellenőrizni és ezért a versenyzők kötelesek az indulás előtt 48 órával bejelenteni a klub titkárságán, hogy beneveznek a versenyre. Az indu-

lásnak úgy kell megtörténnie, hogy a versenyzőknek elég idejük jusson arra, hogy 40 kilométernél többet ne legyenek kénytelenek megtenni óránként. Indulás után már semmilyen vis-major nem vehető tekintetbe. Az országhatárokon elszenvedett idővesztéséért a külföldi versenyzőknek leszámítanak egy bizonyos idővesztéséget s épen ezért van nagy sánszuk a román versenyzőknek.

Az érkezést követő napon, január 24-én biztonsági verseny, 25-én kényelmi verseny, 26-án hegyi verseny, 27-én az autók diszfelvonulása, este pedig bankett lesz.

Az 1928. évi versenyen az első, harmadik és negyedik díjat román versenyzők vitték el.

Tanácsok a turázók számára

Ha turára indulsz, öngyámságát hagyj szépen otthon. Csak növel ne! Mert különben dupla költség — félannyi élvezet!

Sohse dicsekedj, hogy kocsid 120-as tempóban futott, ha egy pillantást vetnek a szerelékfalra, meggyőződhetnek, hogy sebességmérőd nem is mutatott 100-ról többet.

Ne fölényeskedj azzal, hogy Kolozsvártól Bukarestig 80-as átlaggal mentél. Először is: ezt kevesen hiszik el, másodsor is: — és aztán? Te ugye akarsz átlagautomobilista lenni!

„Ki jól ken, jól utazik”, tartja a közmondás. Ne légy hát kicsinyes és kend meg jól — a szállógarázs szerelőjét.

Takarékoskodj az abroncsokkal. De ne úgy, hogy két keréken veszed a ferdulót. Ez rossz helyen alkalmazott takarékosság.

Ne sajtold megvetéseddel az olcsó kocsikban utazó wend-párt. Ők néha meglepődtebbek, mint te.

Vizont ne tejjék be szived alázzattal, ha nyolchengeres nagymárkájú kocsival kényeskedőt látsz. Ki tudja, mi minden rejlik mögötte... talán olyan, amivel te nem szeretnél vonatkozásba kerülni.

Ne mérgeledj, ha géped utközben 16 liter benzint pusztít százkilométerenként, a kereskedő által beígért 12 helyett. Néha te is iszol, ha nem is vagy szomjas.

Minden igyekezettel kerüld az összetűközést. Ne felejtse el, hogy pótgumid kettő is van, pótnyakad ellenben egy sem.

Ha azt olvasod, hogy: „autóbaleset a kormány defektusa következtében”, majdnem bizonyosra veheted, hogy nem a kormány, hanem a félekijelentés mondta fel a szolgálatot. Ne próbáld virtuozitással kiérdemelni szived hölgyének bámulatát és szerelmét. Mert ha vonzalommal van is irántad, aligha akar miattad az árokba, aztán pedig a kórházba kerülni.

Ha motorod ideges: kiméld. Ideges nőkkel és ideges motorokkal szemben mindig mérsékelj magad.

Ha mégis viszel hölgyet, szabj határt a pakkjának. A Newyork-szálló főpor-

tása előtt minden automobilista egyenlő. Hiába akarsz tehát előtte márkáddal imponálni. Adj neki Rolls Royce-borral, vagy s szivesta éljezi az olcsó márkádat.

A Citroen-gyár 1928 első felében több nyereséget ért el, mint 1927-ben. Az utóbbi időben a párisi tőzsde egyik legmozgalmasabb játékpapírja a Citroen-részvény volt, amely néhány hónap alatt jelentős áremelkedést ért el, amennyiben 300—400 frankos emelkedéssel elérte az 1800 frankos árfolyamot. A Citroen ugyanis az elmúlt év első felében 122 millió frank bruttó nyereséget mutatott ki, szemben az egész 1927. évről kimutatott 127 millió frankkal. Kamat és kölcsönkamatszolgáltatások stb. levonás után, tisztán 106 millió frank nyereség maradt az első félév után, míg az 1927. év nyeresége 93 millió frank. A részvényesek között 13 millió frankot osztanak szét.

Legyünk óvatosak használt kocsik vételénél! Ha használt kocsit vásárolunk ne mulassunk el a következő vizsgálatokat: 1. A kéziforgattyú megforgatása által állapítsuk meg a tömítést. 2. Vizsgáljuk meg a hűtő és a motorház tömítettségét. 3. Vizsgáljuk meg a fékeket és a fékbetéteket. 4. Vizsgáljuk meg a kormányjátékát (holt menet). 5. Vizsgáljuk meg a rugók állapotát. 6. Vizsgáljuk meg a kapcsolást. 7. Vizsgáljuk meg a hajtómű és az erőátviteli játékát. 8. Vizsgáljuk meg alaposan minden hegesztett alkatrészt.

Mindennap reggel és este
frissen fejt

tehéntej
és
csecsemőtej
(állandóan egy tehéntől fejve)

Kapható:

Schwartz Ignácénál

Calea Decebal (v. Rudolf-ut) 36.

A fejszénél masgiach: Farkas Manó

Rádió műsor

Idő: közép-európai

CSÜTÖRTÖK, JANUÁR 10. — Budapest, 9.15: Kurina Sini és cigányzenekarának hangversenye. **9.30:** Hírek. **9.45:** A hangverseny folytatása. **12:** Déli hangverszó az Egyetemteri templomból, időjárásjelzés hírek. **12.20:** A Temesváry—Kerpely—Polgári-trió hangversenye. **13:** Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés. **14.30:** Hírek, élelmiszerárak. **16:** A földművelésügyi minisztérium rádió-előadásorozata. **Dr. Károly Rezső** miniszteri tanácsos, a Mezőgazdasági Üzemintézet igazgatója: A kisgazda könyvvezetése. **16.45:** Pontos időjelzés, időjárás és vízállásjelentés, hírek. **17.15:** Rádió Szabad Egyetem. **17.30:** A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar hangversenye. Vezényel Polgár Tibor karmagy. **18.35:** A Hadimúzeum Egyesület előadása. **19.20:** A m. kir. Operaház előadása, szereplőinek közlése és tartalmának ismertetése. **19.30:** A m. kir. Operaház Gianni Schicci előadása. **20.45:** Gramofonhangverseny. **22.15:** Pontos időjelzés, időjárásjelentés és hírek; **22.30:** A Dunapalota nagyszállóból Magyar Imre és cigány zenekarának hangversenye. — **Bécs, 11:** Délelőtti hangverseny; **21:** Karinty Frigyes: Kérem vissza a handijamat — tréfajának előadása. Utána: Esti hangverseny. — **Berlin, 16.30:** Kamarazene. **18.45:** Komor Géza zenekarának hangversenye; **20:** Wagner-est. **22:** Táncczene. — **Königsberg, 16.30:** Délutáni hangverseny; **20.05:** Heuberger: Der Opernhall operájának előadása. — **Milano, 16.30:** Rádió kivonat. **20.30:** G. Puccini: Il Taborro, Snor Angelica és Gianni Schicchi — c. operájának közvetítése. — **Prága, 12.30:** Déli hangverseny. **19.30:** Délutáni hangverseny. **19.30:** A csehszlovák filharmonikusok hangversenye. — **Róma, 13:** Rádió-trió. **17.30:** Zenekari hangverseny; **20.40:** Simfonikus hangverseny.

PÉNTEK, JANUÁR 11. — Budapest, 10.15: Temesváry-trió hangversenye. **1:** Déli hangverszó. **1.20:** Cigányzene. **6.45:** Szimfonikus zenekari hangverseny. **8.30:** Humoros zenei előadás. **11.30:** Katonazenekari hangverseny. — **Bécs, 12:** Délelőtti zene. **5:** Délutáni hangverseny. **6.30:** Wiggis-trió gitárhangversenye. **9.05:** Operett előadás. — **Berlin 6:** Szórakoztató zene. — **Kattowitz, 5:** Gramofonzene. **6.55:** Délutáni hangverseny. **9:** Előadás. **9.15:** Szimfonikus hangverseny. — **Leipzig, 1:** Gramofonzene. **5.30:** Tarka zenés délután. **11:** Táncczene.

Színház - Művészet

Jazz koncert a Magyar Színházban. Kedden este a Magyar Színház érdekes újítást mutat be: kitiűő zenekara hangversenyt rendezett a színpadon jazz instrumentumokra átírt klasszikus és modern művekből. Az ötlet Komjáthy Károly karmagyé, aki maga is több átírást komponált és dirigált. Mellette a töle megszokott előnáll és izléssel Török Emil vezényelt és zongorázott. Az új koncertet telt ház hallgatta végig és sok tapsal honorálta a zenekar és vezénylő munkáját. Koncert közben kabaré volt, amelyben Kondor Ibolya tűnt ki azal a természetes bájjal és egyedülálló temperamentumával, ami ezt a kivételes lehetőséget minden színpadi megnyilatkozásában jellemzi. A kabaré egyvelegében helyt adtak Herceg Ferenc egyik kissé elnyújtott monológiának is, amit Poór Lili játszott megrázó drámaisággal. Pompások voltak Ihasz Aladár és Kun Magda groteszk táncokkal, Selmeczy bohomiás konferánzával és Tompa Béla, aki ezuttal a suttogó tenoristát

adta. A közönség végig lelkesült az előadásért. (sz. 1.)

Magyar Színház műsora:

Csütörtök 9 órakor: Szegény lányt nem lehet elvenni! (Ujdonság, először. A budapesti Belvárosi Színház rendkívüli sikerű ujdonsága. Premiérbérlét 22. szám. Sorozatszám. 218.)

Péntek 9 órakor: Szegény lányt nem lehet elvenni. (2-odszor. Napibérlét 21. szám. C Sorozatszám: 219.)

Szombat 9 órakor: Román előadás. (Tánase.)

Vasárnap 9 órakor: Román előadás. (Tánase.)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Szerda 3, 5 és 7 órakor: A Könyvtér-kusz öt világhírű zenebohócának személyes föllépése és Riff és Raff, mint tüzőltök.

Csütörtök 3, 5 és 7 órakor: A Könyvtér-kusz öt világhírű zenebohócának személyes föllépése és Riff és Raff, mint tüzőltök.

Pénteken 3, 5 és 7 órakor: A Könyvtér-kusz öt világhírű zenebohócának személyes föllépése és Riff és Raff, mint tüzőltök.

Szombat 3, 5 és 7 órakor: A Potyautasok A legújabb, legkedvesebb, legkacagtalóbb, Patt és Patathon-ujdonság! Európa szenzációja! (Helyárak: 40, 30, 20 és 10 lej.)

Vasárnap délelőtti 11 órakor: Riff és Raff, mint tüzőltök. (Burleszk-matiné 15 és 10 lejes helyárakkal.)

Vasárnap fél 3, negyed 5 s háromnegyed 8 órakor: A Potyautasok. (Pat és Patathon.)

A színháziroda közleményvel:

A Nemzeti Színház és a Román Opera heti műsora:

Péntek: Lakmé,
Szombat: Ember, aki a halált látta.
Vasárnap d. u.: Faust.
Vasárnap este: Főttkár (vigjáték).

A színháziroda közleményvel:

Pat és Patathon mint potyautasok. Az idei európai szezon legnagyobb film szenzációja az új Pat és Patathon kép, amelynek címe: Pat és Patathon mint potyautasok. A Pat és Patathon mint potyautasok az európai filmszezon legnagyobb filmszenzációjává nőtt. Ezt a vigjátékot a tréfák, trükkök és mókák nagymestere Monty Banks rendezte, sőt ő maga is játszik a filmben, ami külön biztosítéka annak, hogy halatlannul jól fog mulatni a közönség. A Pat és Patathon mint potyautasok Romániában legelőször itt Kolozsvárott a magyar színházban fog színterkerülni. És pedig szombaton 3, 5 és 7-kor, vasárnap félhárom, egyegyedöt, hat és háromnegyed 8 órai kezdettel és hétfőn 3, 5, 7 és 9 órai kezdettel.

Ma este a Szegény lányt nem lehet elvenni premiére. Kezdeté kivételesen 9 órakor. Igen érdekes estéje lesz ma este a magyar színházban. A Marika szerzőjének Zagoni Istvának legújabb darabját fogják bemutatni, amelynek címe: Szegény lányt nem lehet elvenni. Budapesten a Belvárosi színházban igen nagy sikert aratott ez a finom, kedves és mulattató ujdonság, amelynek ma este premiére bérlésben az első holnap este C bérlésben pedig a második előadása.

Ma délután: utóljára játszanak a Könyvtér-kusz zenebohócal. Miután a Könyvtér-kusz kitiűő zenebohócait szerződések másfelé szőlítja, a holnapra (péntekre), hirdetet előadásuk elmarad. S így ma (csütörtökön) délután 3-kor, 5-kor és 7-kor játszanak utóljára.

Kelet tudósítójától nem látott több érdek, amely által mot. Ezek házasi kölc tek a budg hól a szem se, amely bevéteit ir indokolása

ezt a hat ug állit gazdaság amelytől

illetve szári igazságot, emeléséte tekintetelc tések szokt A vasut csak ug k iavezstálás hogy képes jete által g ni, Erre ke nek felhasznál

Newyork, Hoover-t os ják be az E kőbe és egy kővel, vagy gyűnök, a járja, hogy Államok rés előhírűs, de rőt máris hoz és kom a listák szá a legjobb ki, hogy bimet tagjal szini, hogy aza nagy washingtoni példakéssu met adott Ho búsában.

Az Egyesült tájdonkőpen miniszterelőrei, hanem ter az állam a belügymi (Secretary of miniszter postamester. Államtitkárok A kabinet egyi tárcá 6 a külügymin értelemben Hoover-kabin jára egybeha odáhoi szená esében, ha el. Dwigt

Huszonegy és félmilliárd lejbe fog kerülni a vasut ujjáépítése

Az 1929. évi CFR budgetben 200 millió lej szerepel a beruházási kölcsön törlesztésére. Négy év alatt 6 milliárd 800 millió lejt fizetett rá a vasut a kedvezményes utazásokra

(Bucuresti-Bukarest, jan. 9. Az Uj Kelet tudósítójától). A sürgösen megjavított költségvetés, amelyről még nem látott napvilágot komoly kritika, több érdekes tételt foglal magában, amely általános figyelemre tarthat számot. Ezek a tételek a tervbevett beruházási kölcsönre való tekintettel kerültek a budgetbe. Különösen érdekes ebből a szempontból a CFR költségvetése, amely 1929-re közel 13 milliárd lejt bevételt irányoz elő. A vasuti budget indokolása megállapítja, hogy

ezt a hatalmas összeget a kormány úgy állította be, hogy számolt a gazdasági élet megjavulásával, amelytől a vasut rentabilitása függ.

Mellette számbavette azt a gyakorlati igazságot, hogy a fuvardíjak állandó emelése az alapított bevételi többletek tekintetében igen kellemetlen meglepetések szoktak származni.

A vasut jövedelmezővé tétele azonban csak úgy képzelhető el, ha megfelelő befektetésekkel olyan karba hozzák, hogy képes legyen az ország gazdasági életét általánosan feladatának megfelelni. Erre kell a külföldi kölcsön, amelynek felhasználásáról a budget indoko-

lása ezeket mondja:

A román specialisták által végzett kutatások alapján kidolgozott ujjáépítési program szerint a CFR reedbehozásához, az építés alatt álló új vonalak befejezéséhez körülbelül 21 milliárd 550 millió lejre van szükség. Minthogy ezt a hatalmas összeget lehetetlen egyszerre előteremteni, de meg a munkálatokat sem lehet csak fokozatosan megvalósítani, a külföldi pénzeszközök által megbizott szakértő, Leverve mérnök javaslatára, aki az egész programot átvizsgálta és akinek Romániába érkezését a közeli napokban várják, úgy határozta, hogy az ujjáépítéshez okvetlenül szükséges összegből

az első 3 évben csak körülbelül 7.5 milliárd lejt fizetnek be a munkálatokba, vagyis évente mintegy 2-3 milliárdot.

Erre az eshetőségre számítva állította be a CFR az 1929. évi költségvetésbe az első kölcsönrészlet amortizációját képviselő 200 millió lejes tételt, ami azt jelenti, hogy nem az állam, hanem maga a vasut fogja törleszteni az évi részletekben azt az összeget, amely-

et a nagy beruházási kölcsönből az állam a CFR rendelkezésére fog bocsátani.

Másik igen érdekes része a CFR költségvetési indokolásának az, amely

közel 700 millióval állítja be a különböző minisztériumok részére elfektuált szállításokért járó, de eddig be nem hajtott követeléseket.

Kiderül például ebből, hogy egyedül a pénzügyminisztérium évi 300 millió szubvenciót tartozik adni a vasutnak a pénzügyi tisztviselők részére engedélyezett 50 százalékos utazási kedvezményellenszolgáltatása fejében. Csak-hogy egyetlen minisztérium sem fizette ki a vasutnak járó összegeket, ami természetesen szaporította a CFR deficitjét. A költségvetés az ilyen követeléseket évi 1700 millióra teszi, vagyis a liberális rezsim négy esztendeje alatt a kedvezményes és ingyenes utazások címén 6 milliárd 800 millió lejt fizetett rá a vasut. Ilyen körülmények között a CFR igazán nem lehetett abban a helyzetben hogy kifizesse azt a két milliárd lejt, amellyel évek óta tartozik az ország iparának és kereskedelmének.

konyságát. Mrs. Willebrandt tevékenysége nemcsak használt, de ártott is Hoover esélyeinek, azonkívül Mabel kinevezése éles támadásokra vezetne s így valószínű hogy a tárcával nem őt, hanem William J. Donovan, az igazságügyminisztérium másik államtitkárát fogják megkínálni.

A belügyminiszter személye szintén kétnyes helyzet elé állítja Hoovert. A Coolidge-kabinet belügyminisztere dr. Huber Work, a választási hadjárat előtt lemondott és az országos republikánus bizottság vezetését vette át, ami egyértelmű a kampány vezetésével. Ő tehát Hoover „manager”-je volt. Helyét a beavattak szerint Roy O. West csak ideiglenesen foglalta le mert a lemondás idején állítólag az a megállapodás jött létre Work és Hoover között, hogy Hoover győzelme esetén Work visszakapja a belügyi tárcát Hoover győzött, de Workot a választási hadjárat alatt csúnyán besározta és megvádolták, hogy az olajpánamák idején „behunyta a szemét”.

A helyzet mégis az, hogy Workot, mint a Hoover-kabinet belügyminiszterét emlegetik és jelöltetésre olyan erős, hogy mellette még nem is vettek senki mászt számításba.

A tengerészeti miniszter személye mindenki számára talány. Curtis D. Wilbur, a jelenlegi miniszter állásában nem sok vizet zavart és Washington szerint Hoover sok hasonló vagy jobb emberrel találhat helyébe. Wilbur azonban szívesen megmaradna a minisztériumban, amíg Hoover helyesnek találja a változást.

A jelenlegi földművelésügyi miniszter William M. Jardín, nem tudta megnyerni a farmerek tetszését és így biztosra veszik, hogy a váruvárt „farmsegély” első lépése egy olyan földművelésügyi miniszter lesz, akit a farmerek szívesen látónak. A tárcára minden földművelő államnak megvan a maga jelöltje, akik közül ma még lehetetlen volna megjósolni, ki lesz az új miniszter.

A munkaügyi minisztert, James J. Davis-t Coolidge még a Harding-kabinetből vette át. A jelenlegi kormány legfiatalabb tagja, nagy munkaképessége és a bevándorlási kérdésben teljesen osztja Hoover nézeteit. A választások alatt erősen exponálta magát Hooverért és ezért valószínűnek tartják, hogy tárcáját megtartja.

Hoover egészen az év augusztusáig maga viselte a kereskedelmi tárcát és így valószínű, hogy utódját nagy gonddal fogja megválasztani. Helyét a jelenlegi Coolidge-kabinetben William F. Whiting papirnagykereskedő, Coolidge személyes barátja foglalta el, aki azonban Coolidgevel együtt távoznia fog. A minisztériumban azt hiszik, hogy Hoover „jobbkezeit”, dr. Julius Kleint, a minisztérium külügyi osztályának vezetőjét fogja tárcával megkínálni.

Ezek alapján a Hoover-kabinet a következőképpen alakulna ki:

- Külügy: Borah, vagy Morrow.
- Pénzügy: Mellon.
- Hadügy: Davis.
- Igazságügy: Donovan, esetleg Mrs. Willebrandt.
- Tengerészek: estleg Wilbur marad.
- Belügy: Work.
- Földművelésügy: ?
- Kereskedelem: dr. Klein.
- Közmunkaügy: Davis.
- Posta: New.

Az elnök beiktatásig és a kabinet megalkotásáig még három hónap van hátra és ezalatt sok minden történhetik. A mai helyzet alapján azonban a fenti lista látszik a legvalószínűbbnek.

Kikből fog állani a világ leghatalmasabb kormánya?

A Hoover-kabinet tagjai. Nő lesz az Egyesült-Államok igazságügyminisztere

New York, január 9. — Herbert Clark Hoover csak 1929. március 4-én iktatják be az Egyesült Államok elnöki székébe és egyelőre mint rendkívüli nagykövet, vagy népiesebben: mint *rendkívüli úrnök*, a délamerikai latin államokat járja, hogy kereskedelmüket az Egyesült Államok részére az európai országok elől elhódítsa, de a washingtoni politikai körök máris hozzákezdtek a tárgyalásokhoz és kombinációkhoz. Washingtonban a hiszák százaik körözik, amelyek mind a legjobb értesülések alapján mutatják ki, hogy kik lesznek a Hoover-kabinet tagjai. Ezzel szemben nagyon valószínű, hogy a miniszterek tényleges névsora nagy meglepetést fog hozni a washingtoni beavottak számára, mert a példátlanul nagy győzelem szabad kezet adott Hoovernek a kabinet összeállításában.

Az Egyesült Államok kabinetjének tulajdonképpen maga az elnök a feje. Ő a miniszterelnök. És mincsenek miniszterei, hanem titkárai. Így a külügyminiszter az állam titkára (Secretary of State), a belügyminiszter a belügyek titkára (Secretary of Interior), az igazságügyminiszter pedig főállamügyész, (Attorney General), míg a postaügyi miniszter főpostamester, (General Postmaster). Az államtitkárok pedig segédtitkárok.

A kabinet legfontosabb tárcája a külügyi tárcá és így az enköttől eltekintve, a külügyminisztert tekintik az európai értelemben vett miniszterelnöknek. A Hoover-kabinet külügyminiszteri tárcájára egyhangúan William E. Borah udvari szenátort emlegetik és abban az esetben, ha Borah a tárcát nem fogadja el, Dwight Morrow mexikói nagy-

követ, J. P. Morgan volt társa jönne számításba.

Borah mindenkör függetlenül tudta magát pártjától és tekintve, hogy Hoover sem volt nagyon népszerű a republikánus párt nagymoguljai között, ez politikai barátokat teremtett a két állam férfiből.

Az ország minden részében beszélt, legtöbbször és leghatásosabban a déli államokban és sokan neki tulajdonítják a főmőr dél megfontásának főszerepét. — Borah talán az egyetlen politikus, aki igényeket támaszthat Hooverrel szemben.

Az a tény, hogy Borah erősen harcolt Hooverért, azt a látszatot kelti, hogy pályázik a külügyminiszteriségre. Ez lehet hogy így van, de az is tény, hogy Borah szenátor már jakkor megkínálják külügyminiszterséggel, amikor Hoover még nem is foglalkozott a politikával, le ő mindannyiszor visszautasította. Többször angol nagykövetnek akarták Londonba küldeni, de ezt sem fogadta el. Hogy Borah külügyminiszter lesz, az egyedüli attól függ, hogy ő vállalja-e a megbízatást.

Ha Borah nem hajlandó a kabinetbe lépni, úgy a külügyminiszter valószínűleg Dwight Morrow lesz, a ki a Morgan-bankcég igazgatói irodáját hagyta el, hogy a mexicói nagykövetség vezetését átvégye és rövid pár hónap alatt bebizonyította, hogy egy nemzetközi bankár néha jobb eredményeket tud elérni, egy diplomatanál Kellogg semmiesetre sem marad meg mostani helyén. Az egész választási hadjárat alatt egyetlen nyilatkozattal se támogatta Hoover és különben is a párisi békepaktumot karrierje utolsó nagy megkoronázó művének tekinti.

Andrew Mellon a jelenlegi pénzügyminiszter vissza szeretne vonulni. Hoover minden bizonyal felajánlja a tárcát New-ek, aki valószínűleg — el is fogadja. Ha nem, utódjának kijelölése egyelőre csak üres találgatás lenne.

Dwight F. Davis, a jelenlegi hadügyminiszter is bizonyára megtartja tárcáját Davis tehetsége révén fokról-fokra emelkedett a miniszterségig, ma ötvenéves és ereje és munkaképessége teljében van. Hooverrel a Missisipi árvizek alkalmával hosszabb ideig együtt dolgozott és állítólag szoros barátság fűzi az új elnökhöz. —

Az igazságügyi tárcával más a helyzet. Befejezett tény, hogy John G. Sargent, a jelenlegi igazságügyminiszter Coolidgevel együtt távozik. Helyébe két jelöltet emlegetnek, akik közül az egyik nő, Mabel Walker Willebrandt, jelenlegi igazságügyi államtitkár és a választási hadjárat *enfant terrible*-je, aki szenvedélyes szónoklatokban szólította fel a protestáns lelkészeket, hogy segítsenek Hoovert megválasztani és Smitheit legyőzni.

Mrs. Willebrandt jelölése annak idején roppant feltűnést keltett, többen követelték, hogy azonnal mondjon le a kormányban viselt állásáról, de Hoover halgatott és Mabel tovább folytatta tevé-

OTEL IMPERIAL PALACE

Igazgató: TASCU CIONU.

Calea Victoriei No. 47. Bukarest

Szemben a királyi palotával. Telefon 312/83

Éjszakai szálloda, teljesen átalakítva. 110 világos, elegánsan burtozott szoba. Pédás tisztaság. Központi fűtés, fürdőszobák, lift. Melegvíz az összes emeleten. A legkényelmesebb kényelmi újításokkal. Minden nyelven beszélnek.

Régi, de jó a Höfer-féle gyermek-hintőpor, krém és szappan

Kepecs Samu megengesztelése . . .

A napokban — az Uj Kelet hírt adott róla — egy visszavonult, elmélyedő ember, nagy zsidó érték szállott sirba Kolozsváron: Kepecs Samu. Egy nemes, szép típus megtestesítője volt, ama talandistaké, akik tudásukkal, vallásos életmódjukkal díszít s erkölcsi tartalmat adnak minden zsidó közösségnek. Talmod chácham volt a szó legjobb értelmében, rabbeni Mose Glasner első tanítványai közül való, aki már régen, Herzl Judenstaattjának megjelenése után hirdette a zsidó népesség és Erec Jisraél reneszánszát. Rajongója volt anélkül, hogy hibát csinált volna vele, a héber nyelvnek és Ibn Ezrának precízebb, alaposabb interpretátora nálánál alig akad Erdélyben. Világos, egyenesvonalú logikáját már mestere megcsodálta és aki olvasott rabbeni Mose „Dor rovin” című művében, gyakran találkozhatott Kepecs Samu nevével. Nehéz tanulmányi problémákat szellemesen és alaposan, a tahmudi módszertan finom disztinkcióival oldott meg és valóságos mestere volt az írásmagyarázat ama irányának, amely az Erec Jisraélre való kötelező aldozatkészítést interpretálta az ősi írásközből.

A temetőben feltűnt egy nemzsidó ember, Gáspár István szeszgyáros, aki könnyes szemekkel állott a nyitott sír előtt.

Tegnap pedig Gáspár István két zsidó, Weinstein pékmester és Friedmann malomtulajdonos társaságában megjelent a főrabbinál.

— Főtisztelendő uram — mondotta megindultan — csak a temetőben tudtam meg, abból a nagy tisztességadásból, hogy ki volt Kepecs Samu a kolozsvári zsidóság számára. Kereskedőtársam volt, talpig becsületes ember, akit én röviddel halála előtt megbántottam. Nem volt rá idő, hogy megkövessem. Kérem főtisztelendőségedet, jelölje meg, mi a módja, hogy a halottól bocsánatot kapjak.

A főrabbi megmagyarázta, hogy zsidó hagyomány szerint, ha személyesen bántottak meg valakit, attól — ha közben elhalt — tíz személy jelenlétében a temetőben, a sír mellett kell bocsánatot kérni. De ha a sértés nem az illető személyét, hanem cselekedetét érintette, akkor az egyszerű megbánás is elegendő. Gáspár ekkor közölte a főrabbi-val, hogy üzleti minőségben bántotta meg Kepecset, de személyét nem sértette. Felkiismerete Kepecs halála óta egyre gyötrötte, hogy ettől a kiváló embertől nem kérhetett bocsánatot és most ez indította őt arra, hogy a rabbi tanácsát kérje.

A főrabbi megjelölte a vezeklés módját:

— Bölcsseink szerint aki elhagyja erős elhatározással a bünt, már vezekelt. Fogadjon meg, hogy nem bánt meg könnyelműen a jövőben senkit, tartsa is be ezt a fogadalmát és nyugodt meg. Bizonyos, hogy Kepecs Samu jószágos lelke önmagának régen megbocsájt.

Ezzel elintéződött az eset. Dokumentum annak a hitnek, hogy az emberiség eleven energia még ebben a romlott világban is. (sz. i.)

A Matild-viz

egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

A revizionista cionisták világkonferenciája Bécsben

Jabotinszky a revizionizmus céljairól

Bécs, jan. 9. December hó végén ült össze a Continental-szálló nagytermében a cionista revizionisták öt napra tervezett világkonferenciája. Mindegy 90 delegátus jelent meg a konferencián, amelyen a legerősebben a lengyelországi szervezet volt képviselve 40 taggal. Palesztina, Anglia, Belgium, Bulgária, Németország, Esztorozság, Franciaország, Görögország, Lettland, Litvánia, Ausztria, Románia, Csehszlovákia és az Egyesült Államok voltak még képviselve. A megnyitói ülésen sok vendég és a bel- és külföldi sajtó számos képviselője jelent meg.

A revizionista szervezet központi bizottságának tagja, Richard Lichtheim nyitotta meg a konferenciát, rámutatva arra, hogy egy olyan időpontban kezdik meg a tanácskozásait, amelyet a cionizmus történelmében fordulópontnak lehet nevezni. Majd az év elején elhunyt revizionista vezérről, Tionkin Wladimirról emlékszik meg kegyeletos szavakkal. Felolvassa a beérkezett üdvözlő iratokat, közöttük a bécsi Izr. Hitközség elnökségének üdvözlését.

Az osztrák cionista szervezet nevében annak elnöke, dr. Goldhammer, a radikális cionisták nevében Stricker tanácsos üdvözlő a konferenciát.

Ezután tomboló óvációt közepette lépett a szónok a revizionisták vezére, Jabotinszky Vladimir, hogy a revizionizmus céljait ismertesse. Többek között a következőket mondotta:

A cionizmus célja a palesztinai zsidó állam megteremtése. Ez a fogalom kétféle jelent: zsidó többséget az országban és ennek elérése után az ország szabad önrendelkezési jogát. Természetesen ez nem jelentené a kisebbség elnyomását és az önrendelkezési jog nem zárja ki azt, hogy az ország ne esatlakozzék valamilyen más szövetséghez, például a brit birodalomhoz. De az előbbi két főtétel nélkülözhetetlen alapja a cionista végső célnak.

Ez a tartalma a mi Judenstaat eszménknél, ez volt a cionista programnak a lényege a mozgalom kezdetétől fogva, ez volt a Balfour-deklaráció valódi jelentősége is. De ma Palesztinát ezen végső céllal és annak érdekeivel ellentétesen kormányozzák, ezt mutatja a Palesztina-kormányzat nemcsak a cionizmussal, hanem gyakran a zsidósággal szemben is barátságtalan magatartása, amely a bevándorlási korlátozásban és a panaszfal-hotránnyal kapcsolatban jutott kifejezésre, továbbá a gazdasági politikája, amely a gyarmatosítás fejlődését akadályozza. Ezért a revizionisták egy gyarmatosító vezsim megteremtését követelik, amely törvényhozási és közigazgatási uton a zsidó gyarmatosítást előmozdítja.

A cionista mozgalmat is a fenti érdekek és a vége felé figyelmen kívül hagyásával vezetik. A vezető szervezetben az a tendencia uralkodik, hogy a Judenstaat eszméjét feladják. A Palesztina-kormányzat cionistaellenes törekvéseit cionista oldalról mentetik, sőt igazolják. Még fontosabb az a körülmény, hogy a cionista szervezet gazdasági politikája teljesen tervszerülenné mutatkozott, nem értett hozzá, hogy egy egészséges bevándorlási és gyarmatosítási politikát folytasson és nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az országban egy időelőtti osztályharcot teremtsen. Így következett be az uttorok kitünő teljesítményei és a zsidó nép nagy aldozatossága dacára a gyarmatosítás krízise. Az uttorok években a revizionisták sürgetésére ugyan sikerült cionista körökben is felkelteni az eddigi politika reviziójának gondolatát és a kormányzat is különösen iparvédelem terén megfelelő koncessziókat értünk el, de még mindig nagyon messze vagyunk egy gyarmatosítási rezsimtól és a cionista felkiismeret fölébredésétől.

A cionista felkiismeret felébresztése és a felvilágosítás munkája most még jobban veszélyeztetve van a Jewish Agency kibővítésének a tervével, amely szerint

annak 50 tagja, akik a brit kormánnyal és a világgal szemben a cionizmust képviselni lesznek hivatva, nemcionistákból fog állani.

A revizionizmus a Jewish Agency kibővítése ellen küzd

Mert ez a Herzl által teremtett cionista világkongresszus szuverenitásának a végét jelenti, feladása volna ez a zsidó reneszánsz mozgalom demokratikus és nemzeti alapjának, ami súlyosan meg fogja magát bosszulni. Ez a harc azonban nem jelenti azt, hogy a revizionizmus otthagyná a cionista szervezetet. Ellenkezőleg, mindaddig, amíg megvan a remény arra, hogy Herzl örökét megemlékezzük, továbbra is küzdeni fogunk a cionista világkongresszus szuverenitásának helyreállításáért. (Viharos taps.) Mi nem szándékozunk a szervezet politikai munkáját sem keresztezni, de a közvélemény tényezőit a brit kormány és a civilizált világ felvilágosítását a cionizmus valódi céljairól jogunknak és kötelességünknek tartjuk és ezt a feladatot továbbra is teljesíteni fogjuk. Ennek a módjairól lesz hivatva ez a konferencia határozni.

Palesztina arab lakossága a revizionizmussal szemben barátságosan viselkedik.

A leendő zsidó államban az összes nemzetek a legteljesebb egyenjoguságban fognak élni. A revizionisták az ellen tiltakoznak, hogy az araboknak bármily vétő-joguk legyen a zsidó bevándorlás vagy a cionizmus megvalósítása terén. Ezért a revizionisták minden olyan kísérlet ellen állást foglalnak, amely Palesztinában idő előtt parlamentáris kormányzást akar bevezetni, mielőtt a zsidó bevándorlás folyamata a maga teljes fejlődését elérte volna. Ugyanezen okból követelik a revizionisták a megfelelő zsidó karhatalmat (légió) az országban.

Szociális tén a revizionizmus azt hirdeti, hogy a gyarmatosítás folyama alatt minden osztályérdek, még a legigazságosabb is, alárendelendő a zsidó állam felépítése mindenek fölött álló gondolatának.

E célból Palesztina zsidó lakosságának erős szerveket kell teremtenie a szociális kiegyenlítés számára.

Ezekkel a gondolatokkal és követel-

sekkel akarja a revizionizmus az új cionista generációnak, a ghetto-tradíciók nélküli nemzedéknek, amelyet Herzl még nem látott, de tudta, hogy jönni fog — az utjait egyengetni.

Jabotinszky beszédét a tetszés és a viharos lelkesedés meg-megszakította és a végén újabb nagy ünneplésben részesítették. Utána M. Groszmann a revizionizmus gazdasági programját ismertette. Az uttorok évek hibáit abban látja, hogy egy mechanikai cionizmust teremtettünk. Újabb meg kell teremtenünk a tömegcionizmust, amely az egész népet megmozgatja. A „szubvencionált” zsidó bevándorlás helyébe meg kell teremteni a „Palesztina útjára megszerzett zsidó népet”, az alapok és budget helyébe a gyakorlati munka társaságainak a rendszerét kell bevezetni. Ezt a gazdasági módszert csak az aktív munkába való hittel lehet megteremteni, amely le fogja győzni a hivatalnoki cionizmus hideg mechanizmusát.

A konferencia ezután folytatta a napi-rend letárgyalását, amelynek eredményeképpen a konferencia Palesztinát, mint a brit birodalom zsidó dominiumát kívánja megszervezni Anglia hozzájárulásával.

Értesítés

1 kg. elsőrendű **ש.מ.מ.ש** kóser

marhahus
34 lej

Lebovits Béla

mészáros üzletében

Str. Gh. Baritiu (volt Malom-u.) 8. sz. alatt,
a majorsági piaccal szemben, ahol naponta friss elsőrendű **ש.מ.מ.ש** szalámi és füstölthusneműek, vágott libák és libaszir

stb. kaphatók. Vidéki megrendeléseket postán pontosan eszközölk.

Rádió-amatőrök!

A berlini nemzetközi **Rádió-Világ** kiállítás összes újdonságai kaphatók. Kérje saját érdekében a most megjelent terjedelmes árjegyzékünket.

A most megnyílt

RÁDIÓ-Szalónunkban

díjtalan bemutatás. Saját modernül felszerelt

Rádió-Szanatórium

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii No. 28.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Eladás nagyban és kicsinyben!

(Cluj-Kolozsvár) Most is vezérgazdagságot megtartott a...
de a felajánlott maradványokból marad...
500.000 darab...
normálalapot...
100...
ból is csak 8...
oka többféle...
Ez ére nem...
a keményítőt...
gozták fel a...
pedig nem v...
volna a mag...
felelősen érté

Sok cég a...
miatt tartó...
talpfairejt...
nékül ama

Végül a CFF...
mértű talpfa...
olyan drága...
használatba...
hogy az olcs...
ugysem tud...
A január...
a következő...
fettek ajánl...
„Izbápdá”...
lejjel 1500 m...
haradvány...
nah 75 lejjel...
lejjel...
Bodor Fere...
fel. 500 szárm...
Jakab és I...
212 lejjel, 100...
Sokkás és...
189 lejjel, 500...
Nagyváradi...
s 200 lejjel...
ezer szárm...
Grosz Jozse...
2000 szárm...
Bancu Ján...
fel, 1200 má...
130 lejjel, 25...
250 kesztyű...
Mainowitz...
1000 szárm...
„Patria” Fe

DEVIZA

Zürich	—
New York	—
London	—
Páris	—
Milano	—
Prága	—
Budapest	—
Belgrád	—
Bukarest	—
Varsó	—
Bécs	—
Berlin	—

Közgazdaság

A kiirt mennyiségnek csak egyharmadára érkezett be ajánlat a CFR talpfaárlejtésén

Huszonhat erdélyi és bánáti cég vett részt a versenytárgyaláson

(Cluj-Kolozsvár, január 9. Az Uj Kelet tud.) Most hozták nyilvánosságra a CFR vezérigazgatósága által január 5-ikén megírt talpfa-árlejtés eredményét. Az árlejtésre összesen 52 ajánlat futott be, de a felajánlott mennyiség messze mögött maradt a kiirt mennyiségnek, mert fővonalra való, elsőosztályú talpfa 254.873 darabot ajánlottak fel a kiirt 500.000 darab helyett, másodosztályú normáltalpfából 119.500 darabot 250.000 darab helyett, keskenyvágányból 5450 darabot 100.000 helyett és bükkfalpfából is csak 81.000 darabot a kiirt félmillió darab helyett. Az eredménytelenség oka többféle. Mindenekelőtt a CFR már tíz éve nem tartott talpfaárlejtést, mire a kamérvatermek más célokra dolgoztak fel a fájukat, újabb tölgynyertéket pedig nem vettek, mert ugysem tudták volna a magas exportvámok miatt megfelelően értékesíteni azokat.

Sok cég a CFR késedelmes fizetése miatt tartotta magát távol az utóbbi talpfaárlejtésektől, amelyeket kivétel nélkül amugyis megsemmisítettek.

Végül a CFR most a szokásosnál eltérő méretű talpfákat akar venni, amelyek olyan drága, mert rentabilisabban is felhasználható anyagból kell készülniük, hogy az olcsón vásárolni akaró vasút ugysem tudná megfizetni.

A január ötödiki árlejtésen egyébként a következő erdélyi és bánáti cégek lettek ajánlatosok:

„Lábánád” Brassó, 6000 elsőosztályú 168 lejjel 1500 másodosztályú 132 lejjel, 1500 harmadosztályú 123 lejjel, 6000 szárnyvonal 75 lejjel és 2000 keskenyvágányú 38 lejjel.

Bodor Ferenc Várvíz, 500 első 20 lejjel, 500 szárnyvonal 86 lejjel.

Jakab és Paneth Kolozsvár, 1000 első 82 lejjel, 1000 szárnyvonal 86 lejjel.

Szekis és Saeger Brassó, 4500 első 189 lejjel, 500 szárnyvonal 84 lejjel.

Nagyvárad Erdőkitermelő Rt., 2500 első 200 lejjel, 13 ezer első 180 lejjel, 15 ezer szárnyvonal 75 lejjel.

Grosz József Arad, 4000 első 215 lejjel, 2000 szárnyvonal 85 lejjel.

Bancu János Déda, 2500 első 170 lejjel, 1200 második 152 lejjel, 800 harmadik 130 lejjel, 250 szárnyvonal 70 lejjel és 250 keskeny 50 lejjel.

Mainovitz M Arad, 1000 első 215 lejjel, 1000 szárnyvonal 85 lejjel.

„Patria” Faermelő Rt. Arad, 3000 első

216 lejjel, szárnyvonal 85 lejjel.

Grünstein Sándor Nagyvárad, 2500 első 204 lejjel, 2500 szárnyvonal 85 lejjel.

La Roche és Darvas Faermelő Rt. Nagyvárad, 3500 első 215 lejjel, 3500 szárnyvonal 87 lejjel.

Lengyel Tibor Déva, 10 ezer bükk-talpfa 112 lejjel.

Lázár Lajos Nagysomkut, 2500 első 215 lejjel, 2500 szárnyvonal 82 lejjel.

Lomasi Erdőipar Rt. Arad, 7500 első 191 lejjel, 7000 szárnyvonal 85 lejjel.

Róbert Ervin, Kolozsvár, 1400 első 213 lejjel.

Stăruinta Românească Kolozsvár, 2500 első 200 lejjel, 2000 szárnyvonal 84 lejjel.

Kranzthor Simon Nagyvárad, 2500 első 215 lejjel, 2000 szárnyvonal 87 lejjel.

Simon Lajos Marosvásárhely, 1000 első 219 lejjel, 1000 szárnyvonal 86 lejjel, 2000 keskeny 34 lejjel.

Pfeffermann Mór Beszterce, 1500 első 215 lejjel, 1500 szárnyvonal 85.50 lejjel.

S. Wolfner Erdőipar Rt. Kolozsvár, 2500 első 215 lejjel, 2500 szárnyvonal 85 lejjel.

Trattner Sámuel Barót, 1500 első 216 lejjel, 1500 szárnyvonal 87 lejjel.

Szatmári Fákerekedelmi Rt. 4000 első 215 lejjel, 4000 szárnyvonal 86 lejjel.

Calcit Művek Kolozsvár, 2500 első 215 lejjel, 2500 szárnyvonal 86.50 lejjel.

I. Eisler és Testvérei Rt. Kolozsvár, 2000 első 217 lejjel, 2000 szárnyvonal 87 lejjel.

Béltéki Uradalom Erdőkitermelése Rt. Szatmár, 750 első 212 lejjel, 750 szárnyvonal 87 lejjel.

Fürst Herman Parajd, 2000 első 214 lejjel, 1000 szárnyvonal 88 lejjel.

Raucher Jakab Beszterce, 8000 első 190 lejjel, 2000 második 175 lejjel, 2000 harmadik 180 lejjel, 3000 szárnyvonal 85 lejjel, 1000 keskeny 35 lejjel és 20 ezer bükkfalpfa 125 lejjel.

Az ajánlatok feletti döntés két-három héten belül várható.

Novemberben volt a legnagyobb drágaság 1928-ban. A bukaresti Argus indexszámai szerint 1928 decemberében az általános drágasági szorzószám 55.89 volt a háború előtti árral szemben. Novemberrel összehasonlítva, az elsőrendű közszükségleti cikkek ára 0.04 százalékkal csökkent. Az elmúlt év egyes hónapjaiban a drágasági index-

szám a következőképpen alakult: január 53.47, február 53.78, március 53.58, április 53.64, május 53.69, június 53.80, július 54.02, augusztus 54.60, szeptember 54.75, október 55.47, november 55.93, december 55.89. A drágaság tehát az egész évben át állandóan emelkedett és novemberben érte el tetőpontját.

A kormány gazdasági bizottságának bizalmas ülése. Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt a kormány gazdasági bizottsága ülést tartott az ipar- és kereskedelemügyi minisztériumban. Az ülésen résztvett Popovici Mihály pénzügyminiszter, Virgil Madgearu kereskedelem- és iparügyi miniszter, Ion Raducanu népjóléti miniszter, Alebra Iacobonok közlekedésügyi miniszter és Ernest Ene iparügyi államtitkár, mint jegyző. Az ülés tárgyalásai anyagát a legnagyobb titokban tartják.

Nagyszabású őszi mintavásárra készül a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara. Kolozsvár gazdasági életének régóta fontos szükséglete egy jól megrendezett mintavásár, amelynek megvalósítását már 1928-ban tervezte a kereskedelmi és iparkamara. Tavaly azonban a mintavásár elmaradt, bár a kamara egy millió lejt irányzott elő a költségvetésben a mintavásár költségeire.

A mintavásár elmaradásának az oka, hogy az érdekeltek nem tudtak megállapodni a megfelelő helyben. Kolozsvár kereskedelmi érdekeltségének egy része a Teglás-ucca közelében lévő berekben akarta volna a mintavásár helyét kijelölni, a másik rész a Sétatér folytatásában lévő ugynevezett Mihali Allé.A hely fölött addig vitákoztak, míg az időből teljesen kiestek s így a múlt évi mintavásár kútbaesett. Az idén valószínűleg ilyen kicsinyes okok nem fogják megakadályozni a mintavásár megrendezését. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara már most foglalkozik a megrendezés kérdésével, megbeszéléseket folytat a kereskedelmi és ipari érdekeltségekkel, hogy az 1929. évi kolozsvári mintavásár minden tekintetben méltó legyen Erdély vezető vásárosához. A mintavásár helye ez évben nem fog okozni komplikációt, mert a városi tanács és az iparkamara között már megvan a megállapodás arra nézve, hogy a mintavásárt a Sétatér és a Rakóczi-utj betonhidtól a sporttelep tere felé terjedő területen rendezik meg. A kamara már most az év elején napirendre tűzte a mintavásár ügyét s remélhetőleg ez évben nem lesz semmi akadály annak, hogy meg lehessen tartani a Kolozsvár tradíciójának megfelelő nagy őszi mintavásárt.

Rádiózik? Jár operába?

Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismereti és nagyszámu kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	„ 34.—
Bizet: Carmen	„ 34.—
Verdi: Aida	„ 34.—
Puccini: Turandot	„ 34.—
Erkel: Bánk bán	„ 34.—
Mozart: Figaro lakodalma	„ 68.—
Poldini: Farsangi lakodalom	„ 34.—
Leoncavallo: Bajazzók	„ 34.—
Thomas: Mignon	„ 34.—
Erkel: Hunyadi László	„ 34.—
Puccini: Tosca	„ 34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

Mikor lesznek az országos vásárok Kolozsváron 1929-ben? Kolozsvár polgármesteri hivatalának értesítése szerint ez évben a további országos vásárokat a következő napokon tartják meg: Március 11, 12 és 13-án állatvásár, 14-én kirakodóvásár, június 10-én, 11, 12-én állatvásár, 13-án kirakodóvásár, 31-én kirakodóvásár. Október 28-án, 29-én és 30-án állatvásár, 31-én kirakodóvásár. Április 26-án és 27-én országos vásár. Minden hét szerdáján állatvásár, hétfőn és csütörtökön kirakodóvásár.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lejt, vastagabb betűvel 10 lejt. Legkisebb apróhirdetés 5 lejt. Állatkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelliges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lejt, előfizetőknek 150 lejt.

Hugonnak, finomlelkű, intelligens, valóságos urilány, kétszáz ezer lejt és kelengyével, keresek megfelelő élettársat. Lehet elvált vagy özvegy is. Gyermekek nem akadály. — Komoly ajánlatok „Szerény” jellegre a kiadóhivatalba keressék. 1503

Gesucht wird für gemischter Warenhandlung, welche Sams tag und Feiertage gesperrt wird, Kräftiger Lehrling, welcher der rumänischen und ungarischen Sprache in Wort und Schrift mächtig und gut rechnen kann zur sofortigen Aufnahme. Sám-báta de jos Comitát Făgăras Heinrich Ehrenwald. 1501

Szódavizgyár és ásványvizraktár száz-ezer lakosú városban, nagy vevőkörrel, kész existencia, családi okok miatt sürgősen eladó. — Ajánlatokat „Kettőszázezer készpénz” jellegre Rudolf Mossehoz Cluj. 1502

Penziónak, irodának különösen alkalmas belvárosi emeleti lakás 1929 február 1-ére kiadó. Értekezni lehet d. u. 3-6-ig Dr. Erdős Jenő ügyvédnél Cluj, Jutiu Maniu 10. 1504

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol” Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában

Idősebb zsidó urinél teljes elátást keres jobb zsidó családnál. Agyneműje van. Értekezni Napközi Otthonban, Calea Victoriei 85.

Kunwald Cluj, Str. Vlahuța (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

Évegesziszolda és tükörgyár. Tábla-évegesz raktár és évegesz vállalat. Hibás tükrök újra fonszerozása

Egy különbejáratu szoba butorral vagy anélkül azonnal kiadó. Györgyfalvi-u. 27

Aztatlan libamájat legmagasabb árban vásárol Schwartz. Cal. Decebal (Rudolf-ut) 36. szám.

TÖZSDE

A piac változatlan

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1929 január 9 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3215-3216	—	—	493	3215	11038	13683	65080	1925
Newyork	166-167	51955	51950	25537	16659	57330	71030	3877	—
London	806-807	2519	251912	12410	807	2781	344812	16381	48500
Páris	653-654	2931	2031	—	653	2243	2779	13207	391
Milano	874-875	2719	2718.0	13890	875	3002	3722	17679	52362
Prága	492-493	1537	153750	—	492	1697	210510	—	2.6
Budapest	2902-2905	9055	905150	—	29	—	12392	5887	—
Belgrad	—	91275	91250	—	292	1007	1249	5935	176
Bukarest	—	312	312	1543	—	345	6427	2033	60
Vársó	—	581750	5820	—	1875	6427	7369	37852	—
Bécs	2340-2342	7367	7308	—	2345	8077	—	47510	—
Berlin	3905-3908	12351	12348	—	3965	13640	16936	803	—

Száz lejt árfolyama: (utó) Zürich 312, Páris 1543, Budapest 34450, Bécs 42775, Prága 203350

Hirdessen az Uj Keletben

SZABO IMRE UTIJEGYZETEI

„CION BÖLCSEI“

— A földek kisajátítása következtében ő is földnélküli lett és mint a király közvetlen környezetéhez tartozó ember, az új korszakban politikailag elvesztette gyökerét.

— Egyéb baj nem történt?

— Hál'istennek — mondotta kedves gunnyal — nagyobb katasztrófák nem érték. A gyárai, dohánymegművelő telepei, részvényei, bankja, néhány hajócskaja megmaradt. Ilyen társaságban az ember valahogy megvigasztalódik.

— Szeretnék a görögösítésről hallani egyetmást.

— Magának nem kell sokat magyarázgatnom, bizonyára ismeri a zsidó történelmet és tudja, hogy a nagy görög impérium idején micsoda heroikus küzdelmet vívott a zsidó nép a görögösítés ellen. És később, csöndes idők lassú nyugalomában egészen természetes módon jött az asszimiláció. Mi félünk ettől. Emlékeztetnem idezem, hogyan jött létre az első görög bibliafordítás, a Septuaginta. A legenda szerint, vagy helyesebben az Aristeas levél bizonyossága értelmében Ptolemaeus Philadelphus elrendelte phaleroni Demetrius figyelmeztetésére a Biblia lefordítását. A király könyvmoly volt, szerette, ha minden nemzet írása fordításban ott állt a pergament-gyűjteményében. Elküldötte tehát embereit Alexandriából Jeruzsálembe Eleázár főpaphoz, akit arra kért, küldjön vagy hetven írástudóst az akkori görög fővárosba, akik készítsenek el a Biblia helyes és megbízható görög fordítását. A főpap a kívántnál kétfélével több olyan tudóst küldött, akik a két nyelvet, a hébert és görögöt egyképen jól bírták. A király nagy fogadtatásban részesítette a zsidó tudós társaságot, külön lakosztályt jelölt ki számukra, mindegyik egy-egy termet kapott a nyugalmas munkára, de a zsidók az udvari élet zajában nem tudtak dolgozni, így Pharos szigetére hozták őket. Itt azután minden tudós külön-külön véggezte el a fordítás munkáját. Naponta összehasonlították a fordításokat, javították rajta, vitákoztak fölötte és végre megegyeztek. A király is elolvasta, nagyon tetszett neki, el volt ragadtatva a zsidó bölcseségtől, gazdagon megajándékozta a zsidó bölcseket és nagy tiszteletadások között visszabocsátotta őket Judeába.

— Miért mondja el ezeket az ismert dolgokat nekem?

— Hogy megtudja a görög asszimiláció útját. Már abban a boldog korban is úgy volt, hogy nem az ő írásokat fordították héberre, hanem a hébert fordították le görögre. Ezzel „főztek” bennünket.

— Ez egy pesti jassz-kifejezés. Honnan szedte?

— Valamelyik magyar származású bécsi újságíró oktatott ki rá néhány év előt és örülök, hogy most tovább adhatom.

Kezet fogtuk.

— Mégis, ki csinálja itt a zsidó dolgokat?

— Mindenekelőtt a Bnei Brit, amely csöndben dolgozik, de nagyon intenzíven. Ügyel arra, hogy a köteles állami oktatás mellett a zsidó lényeg megmentessék a jövő generáció számára. A

Bnei Brit szegénysorsu zsidó főiskolai diákokat támogat, ennek ellenében megköveteli tőlük, hogy a zsidó kultúrát is műveljék. A bölcsészeti és a jogi fakultáson vannak ilyen diákok, ezeket képzik elő a zsidó közélet számára. Iskolakönyvekkel, iskolapénzzel támogat sok olyan ifjalembert, akik ígéretet jelentenek a görögországi zsidóság jövőjére. Nagyon ügyel arra, hogy a produktív pályákon dolgozók jó zsidókká váljanak.

— Nincsenek erre felé askenázi zsidók is?

— Csak a nevük szerint vannak askenáziok: Roseubium, Lebovits, Kopler nevű családjaik vannak az országban, azoknak ivadékaik, akik a pogromok elő menekültek Oroszországból ide. Ezek azonban közben összeházasodtak spanyol-zsidókkal és már csak a nevük emlékeztet arra, hogy egykor askenáziok voltak.

— És az antiszemitizmus ügye?

— Erre a következőket fogom magának elmondani: Nem is nagyon régen a vezető lapokban Szalonikiben és Athénben antiszemita cikkek jelentek meg. Minden cikk egyazon témával foglalkozott a „Cion bölcsei” jegyzőkönyvével. Olyan hangnemben voltak írva, ami egészen szokatlan ebben az országban. Nyilvánvaló volt, hogy egyazon helyről sugalmazták a cikkeket. Nem is sugalmazták, inkább beküldötte őket valamelyik propagandiroda. Nekem barátaim vannak a görög redaktorok között és ezek csodálkoztak, amikor hallották, hogy én a cikkeket észreveszem. Valóban, senki sem reagált rájuk, de megsugartom magának, azzal sem törődtek, amit én írtam rá válaszképpen. A cáfolat ép olyan akadálytalanul jelent meg, mint az antiszemita ostobaság, ami nyilvánvalóan annak a jele, hogy itt, mielőtt semmi talaja nincs ennek a hóbornak.

— Tudom, van maguknak egy kellemetlen problémájuk: a vasárnapi munkaszünet, amit most már kötelezővé tettek az egész országban, holott Szaloniki vallásos zsidóinak megígérték, hogy kivételesen nyitva tarthatnak vasárnap, hogy ilyen módon megőrizhessék régi hagyományait.

— Jól ismerem Papanastasiu minisztert, aki ezt az intézkedést először fogantatosította. Nem mondhatnám, hogy rosszindulattal viseltette iránymunkában, de volt egy idő, amikor engednie kellett a közvélemény nyomásának. Ő be akarta bizonyítani irántunk való jóhiszeműségét azzal, hogy néhány hétig megengedte a szaloniki zsidóknak, hogy vasárnap pár órát nyitva tartsanak. Csak később, amikor látta, hogy a közvélemény ezt sem nézi szívesen, csak akkor tette kötelezővé a teljes munkaszünetet. Mi persze ágaskodunk ellene és minden alkalmat meg fogunk ragadni régi jogaink visszaszerzésére.

— Hogy állunk a belső ellenfelekkel?

— A lehető legrosszabbul. Vannak lapjaink és mögöttük olyan akarnokok, akik valóságos rágalomhadjáratot indítanak a cionisták ellen. Azt mondják, mi államot akarunk az államban és nemzeti veszedelmet jelentünk.

— Ahogy én önt látom, meg vagyok

teljesen nyugodva. Tudom, hogy maga valahogy kiparirozza ezeket az asszimiláns tolokodásokat a kormánytól.

— Hiszen megijedni nem ijedek meg, arról szó sem lehet. Venizelosz koncepciózus, minden ízében progresszív ember, akinek nagy érzeke van népi hagyományok iránt. De nekünk nemcsak

ennek a kormánynál kell biztosítanunk jogainkat, hanem későbbre is gondoskodnunk kell. Ezek pedig szívós vakondmunkát végeznek. Mit lehet tenni egyebet ellenük, minthogy az ember részen áll.

Fölállott.

— Látja — mellet szíjjeltárta, kezei izmait pedig görögösen kifeszítette — én egyenlőleg nem vagyok bátor talán, ha szembekerülök az ellenféllel. De mit csináljak a vakondokkal, a esipkedő bolhákkal? Mondja, mit csináljak?

(Folyt. köv.)

Komoly és vig könyvek:

Fülöp Miller René: Rasputin a szent ördög, a szibériai muzsik és a nők (450 nagy oldal, 93 képpel)	ára 612 lej
Renan Ernő: Az apostolok	221 "
" Jézus élete	306 "
W. J. Locke: Pujol Arisztid vidáni kalandjai	170 "
" Simon de Gex megtérése	238 "
Sibilla Alermo: Szeretek, tehát vagyok	170 "
Paul Langenscheidt: A férjtől a férjig	136 "
Szenes Tilda: A nagyszerű házasság	272 "
Szerencsés Péter: Pontopiddannak, a jelenkor legnagyobb írósenijének Nobel-díjat nyert regénye: két kötet	476 "
Thea von Harbol: A Spion	102 "
L. Merrick: Bűn és bűnhődés	85 "
L. Osbourne: Halott János királysága	119 "
Szederkényi Anna: Az asszony meg a fészek	119 "
Courths Mahler: Követek	95 "
" Győzelem	115 "
" A megmentő	25 "
Osbourne: Sportszerelem	25 "
Farkas Imre: Sisters takács	25 "
Harland: Prospero barátom	25 "
Hornung: Az új herceg	25 "

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Előkészületben

SZABO IMRE

utijegyzetei

AZ UJ BALKÁN

A Balkán népei a béke tizedik évében.

A balkáni zsidóság az új világhelyzetben.

Besszarábia, Bukovina, Erdély, Dobruzsza, Orománia, Bulgária, Törökország, Jugoszlávia, Görögország.

Előjegyzéseket elfogad az Uj Kelet könyvosztály

Még c

A k
lyan

A Schro
A kölcs

Mani

(Bucuresti-
Kelet tudósít
hoz intőzett
kormány azz
osüörtökig a
leges választ
volt a hatása
szerdán este
laszat tartal
bankárok kij
kormány fe
rulaak a köl

A távirat e
meg és me
voltak for

A kölcsön
munkatársán
megtudnia a
az összeg e
ziti lesz, v
A kibocsátás
bankárok m
kurzust hajl
mánya 92 sz
A kölcsön ká
van miékké
ben

a kötvénye

Annál nagyv
jutalék kérd
rakai pénzcs
malékát kívá
a Lengyelors
kölcsönből 5
pott. Ezzel
azon az állá

a kölcsön
tűző biztos
het ily

Valószínű te
százalék köz
sásra vár a

Az io

A

Pat

Szinreke
órákor.